

KOERS naar ZEE

Excursiegid
voor het secundair onderwijs

Een overzicht van leermiddelen en activiteiten aan de kust
rond de thema's natuur, milieu, wetenschap en technologie

www.koersnaarzee.be

Europees Fonds voor
Regionale Ontwikkeling

INTERREG IV

France • Wallonie • Vlaanderen

FLANDRE MARITIME

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Kwaliteit. Het zit in ons.

KOERS naar ZEE

EXCURSIEGIDS voor het SECUNDAIR ONDERWIJS

Beste leerkracht,

Wie denkt dat onze zee slechts als een kanttekening in de lessen aan bod kan komen, zit er goed naast. De zilte, elfde provincie en haar aanpalende kuststreek zijn namelijk van grote sociaaleconomische, maatschappelijke, landschappelijke en recreatieve waarde voor ons land!

Het onderwijs krijgt de belangrijke rol toegedeeld om jongeren bewust te maken van dit belang. Klassen uit het basisonderwijs of uit de kustregio kennen al lang de traditie om naar de kust te trekken. De laatste jaren evenwel groeit de vraag van vakleerkrachten en scholen uit het binnenland naar informatie, lesmateriaal en excursies naar zee voor jongeren ouder dan 12 jaar. Tal van organisaties en belangrijke educatieve initiatieven zoals de 'Week van de Zee' spelen in op deze evolutie en breiden hun aanbod gestaag uit. Het zeethema biedt immers een waaier van mogelijkheden die zowel leerkracht als leerlingen uit de hogere graden zullen boeien en motiveren. De zee leent zich bovendien uitstekend tot een vak- en/of graadoverschrijdende aanpak.

Met deze gids willen de Provincie West-Vlaanderen (dienst Natuur- en Milieueducatie - NME) en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) het beschikbare aanbod wetenschaps-, technologie-, natuur- en milieueducatie in kaart brengen. Het overzicht, dat verre van volledig is, maakt de instellingen zichtbaar en helpt leerkrachten uit het secundair onderwijs op weg in hun zoektocht naar uitstapmogelijkheden en lesmateriaal over de zee.

De gegevens uit 'Koers naar zee' zijn ook terug te vinden op een databankgestuurde website www.koersnaarzee.be die regelmatig wordt aangevuld. Hier kun je gericht zoeken op plaats, type activiteit of lesmateriaal:

Waar kan ik met mijn klas aan zee biologisch veldwerk doen?

Met wie neem ik contact op om de haven van Zeebrugge te bezoeken?

Welke watersportactiviteiten zijn mogelijk in Nieuwpoort?

Waar kan ik me bijscholen over de ontwikkelingen van het klimaat?

Dit en nog veel meer kun je in deze **gids** vinden of op www.koersnaarzee.be

We hopen dat leerkrachten uit het secundair onderwijs met deze gids makkelijker de weg naar zee vinden en dat er met dit uitgebreid aanbod van activiteiten een verse zeebries door de klas kan waaien!

Dienst Natuur- en Milieueducatie, Provincie West-Vlaanderen
Vlaams Instituut voor de Zee

Foto: Dirk van Hove (gemeente Koksijde)

Inhoudstafel

3 INLEIDING

5 INHOUDSTAFEL

1. Excursies

Nord-Pas-de Calais (Fr)

- 9 Parc naturel régional des Caps et Marais d'Opale
- 10 CPIE Flandre Maritime
- 11 Nausicaa, Boulogne-sur-Mer
- 12 Scheepvaartmuseum, Duinkerke

De Panne

- 13 Gemeente De Panne
- 13 Natuurgidsen Natuurpunt Westkust
- 14 VBNC De Nachtegaal
- 15 Westkust Amfibie Zeetochten

Koksijde - Oostduinkerke

- 16 Abdijmuseum Ten Duinen 1138
- 17 Bezoekerscentrum De Doornpanne
- 18 Gemeente Koksijde
- 19 Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke

Nieuwpoort

- 20 Gemeente Nieuwpoort
- 20 Rederij Seastar

Middelkerke – Westende

- 21 Gemeente Middelkerke

Oostende

- 22 Amandine
- 22 Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer
- 23 De Crangon
- 24 De Nele
- 24 De Oesterput-Aquacultuurcentrum
- 25 Earth Explorer
- 26 Horizon Educatief vzw
- 28 Marien Ecologisch Centrum (MEC)
- 29 Natuurgidsen Natuurpunt Middenkust
- 29 Noordzeeaquarium
- 30 Opvangcentrum Vogels en Wilde Dieren Oostende
- 30 Provinciedomein Raversijde
- 31 Provincie West-Vlaanderen, Steunpunt Natuur- en Milieueducatie (NME)
- 32 Schelde Informatiecentrum (SIC)
- 32 Toerisme vzw
- 33 Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)
- 35 Zeilschip Mercator

De Haan - Wenduine

- 36 Gemeente De Haan
- 37 Natuurgidsen Natuurpunt De Haan

Blankenberge

- 38 Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder
- 38 De Scute vzw
- 39 Gemeente Blankenberge
- 39 SeaLife Center
- 40 Vuurtoren Blankenberge - Zeemuseum van het Zeegenootschap

Zeebrugge (Brugge)

- 41 Gemeente Zeebrugge (Brugge)
- 41 Haven Zeebrugge
- 42 NV Rederij Euroline
- 43 Seafront Zeebrugge
- 44 West-Vlaamse Gidsenkring

Knokke-Heist

- 45 Gemeente Knokke-Heist
- 45 Natuurgidsen Natuurpunt Knokke-Heist
- 46 Sincfala, Museum van de Zwinstreek
- 47 Provinciaal Natuurpark Zwin

Zeeland (NL)

- 48 Bezoekerscentrum Saeftinghe
- 49 Natuur & Zo
- 50 Zeeuws maritiem muZEEum

Binnenland

- 51 Aquafin nv
- 51 CVN West-Vlaanderen
- 52 De Boot vzw
- 52 Havencentrum Lillo
- 53 Hidrodoo waterwereld
- 53 Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- 54 Milieuboot
- 54 Technopolis
- 55 Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
- 55 ZOO Antwerpen

2. Educatieve projecten en evenementen

- 57 Are you Waterproof?
- 57 GREEN vzw
- 58 Planeet zee
- 59 MOS
- 59 WaterWeer&Wind
- 60 Week van de Zee - De Goede Visdag
- 60 Wetenschapsweek en -feest
- 61 De Zee van Toen
- 62 www.ikhebeenvraag.be
- 62 Zeelinzicht

3. Natuurverenigingen

- 65 Jeugdbond voor Natuur- en Milieu (JNM)
- 65 Natuur en Wetenschap
- 66 Natuurpunt vzw
- 67 De Zeevink

4. Watersportverenigingen

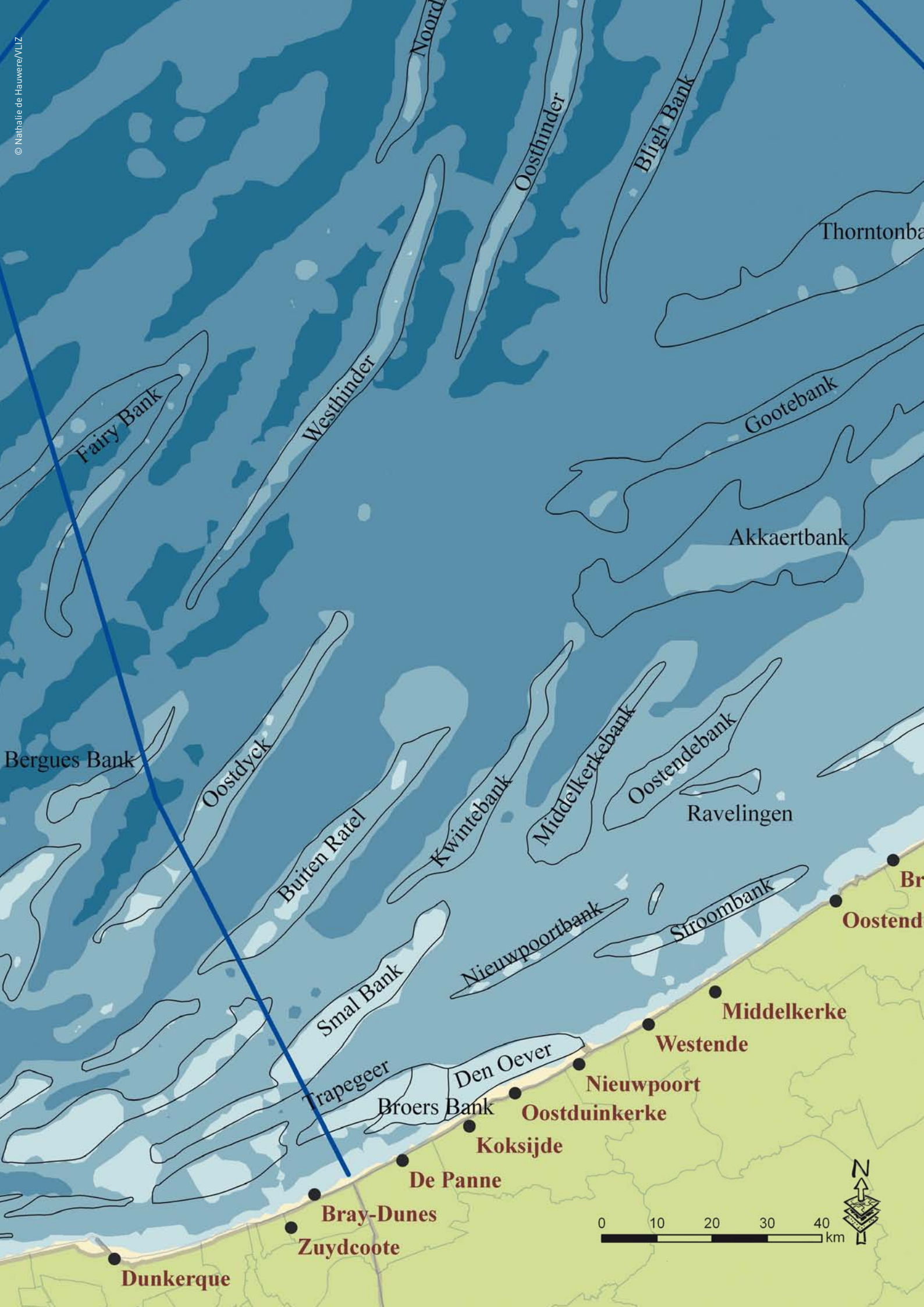
- 69 Bloso
- 70 Duikscholen en -clubs
- 71 Landelijke zeilwagenfederatie Lazef
- 71 Sportievak vzw
- 72 VZW Recrea vzw
- 73 Watersport- en surfclubs
- 75 Zeescouts
- 75 Zeilscholen/initiaties

5. Verblijfsaccommodatie

- 78 Jeugdhoeven
- 79 Vakantiecentra

6. Andere informatieverstrekters

84 COLOFON

nk

Vlakte van de Raan

Vlissingen

Wandelaar

Bol van Heist

Paardenmarkt

Wenduinebank

Knokke-Heist

Zeebrugge

Blankenberge

De Haan

edene

e

Brugge

Excursies

Het aanbod excursies in deze gids bestaat uit verschillende centra aan de kust en in het binnenland die een bezoek of activiteiten voor klassen uit het secundair onderwijs aanbieden. Ze zijn alfabetisch gerangschikt per plaats. Van elk initiatief werd een fiche opgesteld met een korte omschrijving van het aanbod en de contactgegevens. Iedere fiche omvat ook een algemene opsomming van de activiteiten, faciliteiten en leermiddelen. De volgende icoontjes verwijzen naar de doelgroep van de activiteit, nl. de eerste, tweede en/of derde graad:

Nord-Pas-de-Calais (FR)

Maison du Parc
Manoir de Huisbois
FR - 62142 Le Wast
T 0033 (0)3 21 87 90 90
info@parc-opale.fr

www.parc-opale.fr

Parc naturel régional des Caps et Marais d'Opale

De 130 km Opaalkust (Côte d' Opale) tussen Calais en Berck-sur-Mer is een van de mooiste stukjes kust van Frankrijk. Scholen organiseren over het algemeen een tocht naar 'Le Grand Site National des Caps': het beschermde gebied van de twee beroemde krijtrotsen Cap Griz-Nez en Cap Blanc-Nez. Deze klifkusten zijn een uitstekende plaats om talrijke migrerende vogels te observeren. Bij helder weer kan wel eens de Engelse kust te zien zijn. Na de wandeling op de klippen kunnen de leerlingen fossielen zoeken op het strand. Bezoekers van deze kust worden gewaarschuwd om rekening te houden met de getijden! Aansluitend kan er een bezoek aan het charmante Wissant en de marmergroeven van Marquise worden gedaan.

Het Maison du marbre et de la géologie is op aanvraag open. Je kunt er eveneens een gids aanvragen. Adres: rue Henri Barbusse, Rinxent (T ++33(0)3 21 83 19 10 - E maisondumarbre@parc-opale.fr).

Meer info over uitstappen en gidsen in dit nationaal park staat op de website.

Bij de toeristische dienst van de Opaalkust kun je ook terecht voor informatie over wandelingen, fietstochten, bezienswaardigheden, kaarten, brochures, nuttige adressen, over 'Le Boulonnais' (Boulogne-sur Mer en omgeving), de 'Côte d'Opale' en over het departement Pas-de-Calais:

Comité Départemental de Tourisme:

Route de la Trésorerie - Fr - 62126 Wimille

T 0033 (0)321 10 34 60 - <http://www.nl.pas-de-calais.com/>

Activiteit: bezoekerscentrum, nationaal park
wandelingen, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: leslokaal, informatieloket, natuurgebied

Leermiddelen: CD-rom/DVD/video, lespakket, brochure/folder, kaart

Fossielen zoeken - © Sint-Theresiacollege Eksaarde

Wissant - © Karl van Ginderdeuren

Nord-Pas-de-Calais (FR)

Rue Jean Delvallez
FR - 59123 Zuydcoote
T 0033 (0)3 28 26 86 76
E cpie-flandremaritime@nordnet.fr

www.cpieflandremaritime.fr

FLANDRE MARITIME

CPIE Flandre Maritime

CPIE (Centre Permanent d'Initiatives pour l'Environnement) Flandre Maritime maakt deel uit van het netwerk van educatieve centra in Frankrijk.

Met dag- of weekprogramma's van CPIE kunnen klassen het kustmilieu van de streek Frans-Vlaanderen verkennen. Talrijke activiteiten voor schoolgaande jeugd zoals wandeltochten met een natuurgids handelen over thema's als biodiversiteit, de kustlandschappen, de bodem of de evolutie van de natuur.

Het is ook mogelijk met een fietstocht het historische, grensoverschrijdende landschap en de natuurwaarde van de polders te ontdekken. De excursies kunnen zowel aan de Franse als de Belgische kust plaatsvinden.

Tussen Leffrincoucke en De Panne bevindt zich een ongerept en uitgestrekt duingebied, het natuurreservaat 'De Westhoek' met de Fransen duinen: 'Dune du Perroquet', 'Réserve Naturelle de la Dune Marchand', 'Dune Dewulf' en 'Dune Fossile de Ghyvelde'. Dit natuurgebied heeft een enorme recreatieve waarde. Er kan vanuit België gemakkelijk 20 km worden gewandeld zonder een auto te zien.

Opvallend aan deze regio zijn ook het grote aantal bunkers uit de Tweede Wereldoorlog. Ze zijn terug te vinden op het strand tussen De Panne en Leffrincoucke.

De CPIE Flandre Maritime beheert ook het natuurgebied 'Dune au Lierre' in Zuydcoote en heeft daar een bezoekerscentrum te midden van de duinen waar klassen kunnen overnachten.

Tot binnenkort dus in Zuydcoote!

Activiteit: infoloket/adviescentrum

evenementen, fietstochten, wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk, vorming

Faciliteiten: informatieloket, natuurgebied, bibliotheek, leslokaal, verblijfsaccommodatie

Leermiddelen: lespakket, veldstudiemateriaal, poster, spel, kaart

Bunker voor de duinen van Le Perroquet - © VLIZ

Nord-Pas-de-Calais (FR)

Boulevard
Sainte-Beuve
FR - 62203 Boulogne-
sur-mer
T 0033 (0)3 21 30 99 83
E education@nausicaa.fr

www.nausicaa.fr

NAUSICAA, het nationaal zeecentrum

NAUSICAA is niet zomaar een aquarium. Het is een marien centrum met zowel een recreatieve, educatieve als wetenschappelijke opdracht. In het bezoekerscentrum worden jong en oud in de rijkdommen van de zee ondergedompeld. Achter de schermen lopen onderzoeksprojecten zoals de bouw van eigen aquaria en het kweken van koralen en plankton. Via talrijke campagnes en evenementen sensibiliseert Nausicaa ook de bezoekers voor het behoud en beheer van de oceanen.

Tijdens een bezoek van ongeveer 3 uur wandel je door 4000 m² thematische expositieruimtes en zie je talrijke aquaria. Jongeren leren dat er verschillende oceaanzones zijn met hun eigen levensvormen en wat het belang van onze blauwe planeet is voor het voortbestaan van de mens. Uitgebreide informatie krijgen zij via een audiogids (ook in het Nederlands) of via educatieve panelen (in het Frans en het Engels), interactieve tentoonstellingselementen en filmvoorstellingen. Er is ook de mogelijkheid om aan een van de ateliers (observatie van plankton, biodiversiteit, ...) deel te nemen. Het bassin met de Californische zeeleeuwen en het roggengbad maakt van deze educatieve uitstap ook een leuke en ontspannende activiteit.

Nausicaa geeft Nederlandse brochures uit voor groepen, te verkrijgen via mail. Een rondleiding achter de schermen is niet mogelijk. Meer info staat op de website.

Activiteit: aquarium, wetenschappelijke instelling
evenementen, ateliers, animaties

Faciliteiten: aquaria, tentoonstellingsruimtes, filmzaal, labo, bibliotheek, cafetaria/bar, restaurant, winkel

Leermiddelen: educatieve website, lespakket, film, cd-rom, veldwerkkoffer/rugzak, audiogids, digitaal lesmateriaal

Nord-Pas-de-Calais (FR)

9, quai de la Citadelle
FR - 59140 Dunkerque
T 0033 (0)3 28 63 33 39
E museeprotuaire@
nordnet.fr

www.museeprotuaire.com

Scheepvaartmuseum van Duinkerke

Duinkerke is door z'n strategische ligging steeds een belangrijk centrum voor de regio geweest. Vandaag behoort de haven, na die van Marseille en Le Havre, tot de drie grootste van Frankrijk. Het scheepvaartmuseum (Musée Portuaire de Dunkerque) getuigt van de glorie van deze historische havenstad.

De collectie van het museum is opgebouwd volgens verschillende thema's: havenactiviteiten, zeevaart en handelsbestemmingen, transport van koopwaar en de geschiedenis van de haven. De gerestaureerde zeilschepen, waaronder de beroemde Duchesse Anne, de vuurtoren en de multimediale tentoonstellingsruimte maken het bezoek de moeite waard. De haven zelf kan te voet, met de fiets of per schip worden verkend. De documentatiedienst van het museum is voor iedereen vrij toegankelijk.

Het museum organiseert talrijke ateliers (in het Frans) voor jongeren tussen 3 en 18 jaar. Er bestaan plannen om de educatieve fiches in het Nederlands te vertalen.

Meer info staat op de website (look in het Nederlands!).

<i>Activiteit:</i>	maritiem museum
gidsen/begeleiding, evenementen, wandelingen, veldwerk
<i>Faciliteiten:</i>	interactieve tentoonstellingsruimte, museumschepen, bibliotheek
<i>Leermiddelen:</i>	lespakket, film, cd-rom, poster, veldwerkmateriaal, folder/brochure, publicatie, educatieve website, kaart

Duchesse Anne - © Ville de Dunkerque

De Panne

Zeelaan 21
8660 De Panne
E milieu@depanne.be
toerisme@depanne.be

www.depanne.be

Gemeente De Panne

De **dienst voor toerisme** verschaft inlichtingen over de bezienswaardigheden en activiteiten in de gemeente en organiseert gratis rondleidingen van een tweetal uur. Het brede strand van De Panne is uitermate geschikt voor zeilwagensport of evenementen zoals Dranouter aan Zee. De Panne staat vooral bekend om z'n brede strand en z'n duinengordel, die bestaan uit de Westhoekduinen, de Oosthoekduinen, de Cabourduinen, de Houtsaegerduinen, het Kerkepannebos en de Sluifers. Het VTI van Veurne stippelde samen met de milieudienst van De Panne een Milieufietsroute uit.

Meer info staat op de website onder toerisme en natuur of is te verkrijgen op T 058 42 97 69.

De **gemeentelijke milieudienst** van De Panne geeft informatie en advies aan scholen en organiseert activiteiten voor scholen tijdens de Week van de Zee. Daar kunnen ook de provinciale veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...) van de dienst Natuur- en Milieueducatie worden verkregen. De koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs, maar ze zijn goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs.

Meer info is te verkrijgen op T 058 42 97 69.

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen, fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes, website

Leermiddelen: brochure/folder, veldwerkkoffer/rugzak

Natuurgidsen Natuurpunt Westkust

Onder begeleiding van deskundige natuurgidsen kun je met Natuurpunt vzw afd. Westkust volgende natuurgebieden bezoeken:

- IJzermonding en Simluiduinen in Nieuwpoort
- Oostvoorduinen, Hannecartbos, Ter Yde, Hoge Blekker-Doornpanne, Schipgatduinen en Noordduinen in Koksijde
- Westhoek, Calmeynbos, Oosthoekduinen, Houtsaegherduinen, Cabourduinen en Garzebekeveld in De Panne.

De activiteitenkalender en inlichtingen staan op de website.

Activiteit: natuurvereniging
wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk

Faciliteiten: natuurgebied

Leermiddelen: veldstudiemateriaal

Sportlaan 7
8660 De Panne
T 058 41 48 08
E koen.verschoore@skynet.be

www.natuurpuntwestkust.be

De Panne

Olmendreef 2
8660 De Panne
T 058 42 21 51
E nachtegaal.anb@vlaanderen.be

www.bvncdenachtegaal.be

Vbnc De Nachtegaal

De permanente interactieve tentoonstelling van het Vlaams Bezoekers- en Natuureducatie Centrum De Nachtegaal verschaft heel wat informatie in verband met de zee, het strand en de duinen. De ligging midden de duinen zorgt ervoor dat de bezoeker onmiddellijk met het duinlandschap geconfronteerd wordt. De natuurtuin is een ideaal vertrek- en/of eindpunt van een wandeling naar een van de vele duincomplexen waar je op een relatief kleine oppervlakte de meest typische duinplanten en -biotopen kunt aantreffen. Ongeveer tweemaal per jaar verschijnt in het centrum een tijdelijke tentoonstelling. In de mediatheek en aan de infobalie kun je terecht voor heel wat informatie, folders, brochures, wandelplannen, ...

Het centrum bevat ook een educatief luik:

Een veldklas en een -labo laten toe om aan natuurstudie te doen of kennis op te doen over de verschillende ecosystemen. Er zijn educatieve pakketten voor de scholen en dagprogramma's voor groepen:

- **Biotoopstudie van het bos:** waarbij aan de hand van een aantal metingen, determinatieopdrachten, onderzoeken en gericht veldwerk de leerlingen een antwoord trachten te vinden op de vraag wat een bos nu een 'echt' bos maakt en welke impact de mens heeft op de ontwikkeling van een bos.
- **Duinen (be-)leven:** waarbij de evolutie en de ontwikkeling van een jonge tot een oude duin van dichtbij wordt gevolgd.
- **Onderzoek van de kwaliteit van vijverwater:** waarbij jonge wetenschappers in spe onderzoekswerk in het laboratorium kunnen verrichten.
- **Zeevogels in de kijker:** een workshop met een doorschuifstelsel langs themakoffers in kleine groepjes (hoekenwerk) over de studie van de bouw en leefwijze van verschillende vogels.
- **Kustkriebels:** een interactieve cd-rom over zee, strand, bos en vijver. Na een brokje theorie kunnen ze de kennis toepassen in het veldwerk en een aantal spelletjes spelen.
- **Duinenreservatenspel:** waar leerlingen al spelenderwijs leren hoe de mens onze duinen beheert.
- **Zeesnuisteren:** waar leerlingen op speurtocht gaan naar zeeschatten op het strand. Het leven op het strand wordt onder een microscoop bekeken en gedetermineerd. Ook de overige aanspoelsels worden ergens thuis ondergebracht.

Om tegemoet te komen aan de stijgende vraag naar rondleidingen in de permanente tentoonstelling en natuurtuin worden er 'Nachtegaalgidsen' gevormd. De cursus vindt plaats in De Panne.

Activiteit: bezoekerscentrum
wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk, vorming

Faciliteiten: informatieloket, interactieve tentoonstellingsruimte, natuurgebied, bibliotheek, cafetaria, labo, leslokaal

Leermiddelen: lespakket, meetinstrumenten, poster, brochure/folder, spel, cd-rom, veldstudiemateriaal

De Panne

Vaardijk Zuid 67
8433 Middelkerke
T 0495 20 94 24
E info@zeetochten.be

www.zeetochten.be

Westkust Amfibie Zeetochten

De Normandie, de laatste amfibieboot van de Belgische westkust, bezorgt je een uniek halfuur op zee en dit voor slechts 2,50 euro per leerling (min. 20 deelnemers). Amfibieboten van dit type transporteerden soldaten en wapens van de schepen naar het vasteland tijdens de Tweede Wereldoorlog bij de landing in Normandië. De Duitsers vermoedden dat de geallieerden havens nodig hadden voor hun invasie, maar op D-day verrasten de geallieerden het Duitse leger met 2.000 amfibieboten.

Beleef de sensatie om vertrekkend van op het strand de zee in te rijden, waarna we overschakelen van voertuig naar vaartuig.

Mogelijke vertrekpunten: De Panne, Sint-Idesbald, Koksijde, Oostduinkerke en Nieuwpoort.

Activiteit: zeetocht

Faciliteiten: amfibieboot

Koksijde - Oostduinkerke

Koninklijke Prinslaan
6-8
8670 Koksijde
T 058 53 39 50
E info@tenduin.be

www.tenduin.be

Abdijmuseum Ten Duinen 1138

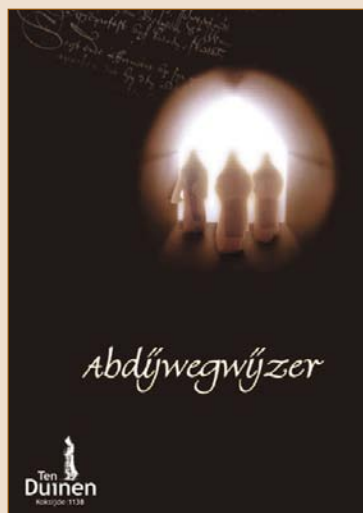
900 jaar geleden trok kluizenaar Ligerius zich terug in de Westhoekduinen. Een eenmans-onderneming als kiem van een bloeiende abdijsamenleving, die haar onuitwisbare stempel op de streek drukte. Soberheid, eenvoud, gehoorzaamheid en gedrevenheid blijken machtige ideale, tot ver buiten de huidige Vlaamse grenzen.

Ontdek de rol van de Koksijdse Duinheren binnen de Orde van Cîteaux, een Europees project avant la lettre. Geen saaie, stoffige bedoening of een ver-van-mijn-bedshow. Wel een unieke archeologische site en een eigentijds museum dat het verhaal van de stille stenen tot leven brengt.

Het Abdijmuseum Ten Duinen 1138 herbergt ook een prachtige collectie religieus zilver.

De Zuid-Abdijmolen en de abdijhoeve Ten Bogaerde liggen op een boogscheut van de ruïnes en zijn waardige getuigen van het grootse verleden van de Duinenabdij.

- Activiteit:** museum
evenementen, gidsen/begeleiding, vorming
- Faciliteiten:** interactieve tentoonstellingsruimte, archeologische site, filmzaal, winkel, bibliotheek
- Leermiddelen:** lespakket, film, publicatie, spel, educatieve website

Koksijde - Oostduinkerke

Doornpannestraat 1
8670 Koksijde
T 058 53 38 33
E info@iwva.be

www.iwva.be

Bezoekerscentrum De Doornpanne

De Doornpanne vormt samen met De Hoge Blekker en De Schipgatduinen een 240 ha groot duinmassief.

Het centrale deel is eigendom van de Intercommunale Waterleidingsmaatschappij Veurne Ambacht (IWVA) en fungeert als waterwingebied. Andere delen hebben het statuut van Vlaams Natuurreservaat en worden beheerd door de Vlaamse Gemeenschap.

Het bezoekerscentrum biedt een permanente tentoonstelling over de waterwinning in de duinen en de fauna en flora van het natuurgebied De Doornpanne. Er zijn regelmatig tijdelijke tentoonstellingen te zien en er worden verschillende begeleide activiteiten georganiseerd:

- Bedrijfsbezoek in het waterwinningsbedrijf met een uiteenzetting over waterwinning en -zuivering.
- Begeleide natuurwandeling in de duinen met uitleg over fauna, flora en beheer van het natuurgebied.
- Water, bron van leven: veldwerk begeleid door gidsen in de duinen met een aantal proeven (pH, oppervlaktespanning, zouttest, peilen van grondwater en zoeken van bio-organismen)

Deze activiteiten richten zich tot het lager, secundair, hoger onderwijs (lerarenopleiding), verenigingen en de individuele bezoeker. Voor leerkrachten is er een lespakket over de waterwinning in de duinen. Het centrum beschikt ook over een goed uitgerust klaslokaal.

Activiteit: bezoekerscentrum
wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk

Faciliteiten: informatieloket, natuurgebied, tentoonstellingsruimte, leslokaal

Leermiddelen: lespakket, veldwerkkoffer/rugzak, veldstudiemateriaal

Koksijde - Oostduinkerke

Zeelaan 303
8670 Koksijde
E milieu@koksijde.be
toerisme@koksijde.be
www.koksijde.be

Gemeente Koksijde

Bij de **dienst toerisme** Koksijde-Oostduinkerke kun je terecht voor allerlei inlichtingen over bezienswaardigheden, musea, begeleide of individuele wandelingen en fietstochten, boottochtjes met de amfibiboot en tal van andere activiteiten. De visserijfolklore leeft nog steeds in Oostduinkerke, de enige plaats ter wereld waar garnalen worden gevangen te paard. In het vernieuwde Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke leer je de geschiedenis kennen van de Vlaamse visserij. Je proeft en ruikt er de zee.

Ook kan er bij de dienst toerisme een 'duinpieper' gehuurd worden; dit is een rugzakje waarmee je het hele jaar door tijdens een wandeling aan de kust actief bezig kunt zijn rond de aanwezige natuurelementen. Met eenvoudige materialen en opdrachten leer je het strand en de duinen beter kennen.

Meer info staat op de website of is telefonisch te verkrijgen: T 058 51 29 10.

In 2009 zullen op het strand een 15-tal kunstwerken op houten palen worden gezet die gedurende een jaar een langzame metamorfose ondergaan door de destructieve kracht van de golven en door de aangroei van algen, zeepokken en schelpjes.

Meer info op www.getij-dingen.be

De **gemeentelijke milieudienst** van Koksijde is een van de uitleenpunten van de provinciale veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...). De meeste koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs. Toch zijn deze koffers goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs. Koffers worden gratis uitgeleend, tegen een waarborg van 25 euro. Wens je een kofferbegeleider, dan kunnen we jullie in contact brengen met elkaar. Afspraken worden gemaakt via milieu@koksijde.be of telefonisch: T 058 53 34 39.

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes

Leermiddelen: brochure/folder, veldwerkkoffer/rugzak

Koksijde - Oostduinkerke

Pastoor Schmitzstraat 5
8670 Oostduinkerke
T 058 51 24 68
E info@visserijmuseum.be
www.visserijmuseum.be

Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke

In het vernieuwde Visserijmuseum van Oostduinkerke maakt de bezoeker kennis met ons Vlaams visserijverleden. Zeer natuurgetrouwe en afwisselende decors, waarin de objecten in hun reële dimensie tot hun volle recht komen, weten de bezoekers steeds opnieuw te boeien.

In het vissershuisje wordt de leef- en wooncultuur van de visser voorgesteld. In de oostelijke museumvleugel komt de bezoeker op het strand waar hij kennismaakt met de strandvisserij en met de paardenvissers.

In en om de kapel maakt hij kennis met het bijgeloof en met het volksgeloof van de visser. De tijdslijn, gekoppeld aan het verhaal van de vissersfamilie Legein, maakt de visserijgeschiedenis levend.

In de scheepswerf nodigt een rijke verzameling scheepsbouwgereedschap uit tot de bouw van een houten vissersvaartuig. Het verhaal van de kustvisserij wordt levendig voorgesteld door het kustvissersvaartuig OD.1 'Martha', centraal opgesteld in de westelijke museumvleugel en geflankeerd door een reeks scheepsmodellen die een overzicht geven van de types van Vlaamse vissersvaartuigen zoals ze door de tijd heen voor de visserij werden ingezet. Onder het kustvissersvaartuig, niveau -1, komt de bezoeker op de zeebodem terecht. Hier maakt hij kennis met de diverse visserijmethoden en met de verzameling zeevissen die zich thuis voelen in twee grote aquariums.

Tot besluit van de lange wandeling door de geschiedenis van de Vlaamse visserij komt de bezoeker in het decor van de oude Oostendse vismijn -de cierk- terecht en leert hij hoe vis destijds bewaard en bewerkt werd.

De rijke verzameling wordt ontsloten door middel van interactieve presentaties en audiovisuele middelen. Verder zijn er een aantal doe-elementen die in belangrijke mate bijdragen tot een grote belevingswaarde van het museumbezoek.

Activiteit: museum, infoloket/adviescentrum
gidsen/begeleiding

Faciliteiten: interactieve tentoonstellingsruimte, museumschepen, aquaria, bibliotheek, cafetaria, leslokaal

Leermiddelen: spel, doe-elementen

Nieuwpoort

Marktplaats 7
8620 Nieuwpoort
E info@nieuwpoort.be
www.nieuwpoort.be

Gemeente Nieuwpoort

De **dienst voor toerisme** geeft inlichtingen over bezienswaardigheden, musea, begeleidde of individuele wandelingen, boottochten en andere activiteiten in Nieuwpoort. De kustgemeente organiseert begeleidde natuurwandelingen voor alle leeftijden in het natuurreservaat 'De IJzermonding', in de duinen, op het strand en naar de polders. Op de website staan de wandelkalender en infobrochures over de geschiedenis en de bezienswaardigheden van de stad Nieuwpoort (look te koop als brochure). Meer info is ook telefonisch te verkrijgen: T 058 22 44 44.

De **gemeentelijke milieudienst** van Nieuwpoort geeft informatie en advies aan scholen en organiseert activiteiten voor scholen tijdens de Week van de Zee. Op de kinderboerderij De Lenspolder kunnen ook de uitleenbare veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...) voor het basisonderwijs van de dienst NME worden verkregen. De koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs maar zijn goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs. De Lenspolder - Elf Juli-wijk 6A - 8620 Nieuwpoort - T 058 23 69 86.

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes

Leermiddelen: brochure/folder, veldwerkkoffer/rugzak

Rederij Seastar

De Rederij Seastar is gespecialiseerd in educatieve excursies op het water die vlot te integreren zijn in een daguitstap of zeeklas. Zo kunnen klassen voor een havenrondvaart te Nieuwpoort reserveren waarbij langs het natuurreservaat 'IJzermonding', de Euro-jachthaven, de vismijn, de vissers- en handelshaven wordt gevaren. Verder is er tijdens de boottocht (met of zonder gids aan boord) een uitstekend zicht op het Koning Albert I Monument en het sluizencomplex (ook te bezoeken met een stadsgids).

Een andere mogelijkheid is de IJzertocht van Nieuwpoort naar Diksmuide en terug. Maak kennis met de IJzer aan de hand van een 90 min. durende rondvaart in de schilderachtige IJzervlakte. De belangrijkste blikvangers tijdens deze boottocht zijn de IJzertoren en de Dodengang (begeleid bezoek mogelijk), de oorlogsrestanten, de voorbijvarende plezierboten en de prachtige fauna en flora.

Speciaal voor scholen bestaan er verschillende pakketten die men kan downloaden via de website. Aan boord zijn dranken en snacks te koop. Picknick aan boord is mogelijk mits er minimum 1 consumptie per persoon wordt afgenomen. De Rederij Seastar behoudt het recht om de vaarroute en de tarieven aan te passen.

Activiteit: zeetocht
gidsen/begeleiding, wandelingen

Faciliteiten: boten, cafetaria

Leermiddelen: lespakket, film, poster, brochure/folder

R. Orlentpromenade 2
8620 Nieuwpoort
T 058 23 24 25
E info@seastar.be
www.seastar.be

Middelkerke - Westende

Spermaliestraat 1
8430 Middelkerke
E milieu@middelkerke.be
toerisme@middelkerke.be
info.westende@mid-
delkerke.be

www.middelkerke.be
www.westende.be

Gemeente Middelkerke-Westende

De **dienst voor toerisme** geeft informatie over bezienswaardigheden, evenementen, recreatie en logies. De kustgemeente organiseert het hele jaar begeleide wandelingen en fietstochten in het natuurreserveaat De Warandenduinen, bekend om z'n duinweiden en amfibieënpool, én in de Puidebroeken, een belangrijk weidevogelgebied met moerasvegetatie. De gemeente Middelkerke heeft een milieufietsroute die je ondermeer brengt langs een zonnepanelenpark en een lage energiewoning.

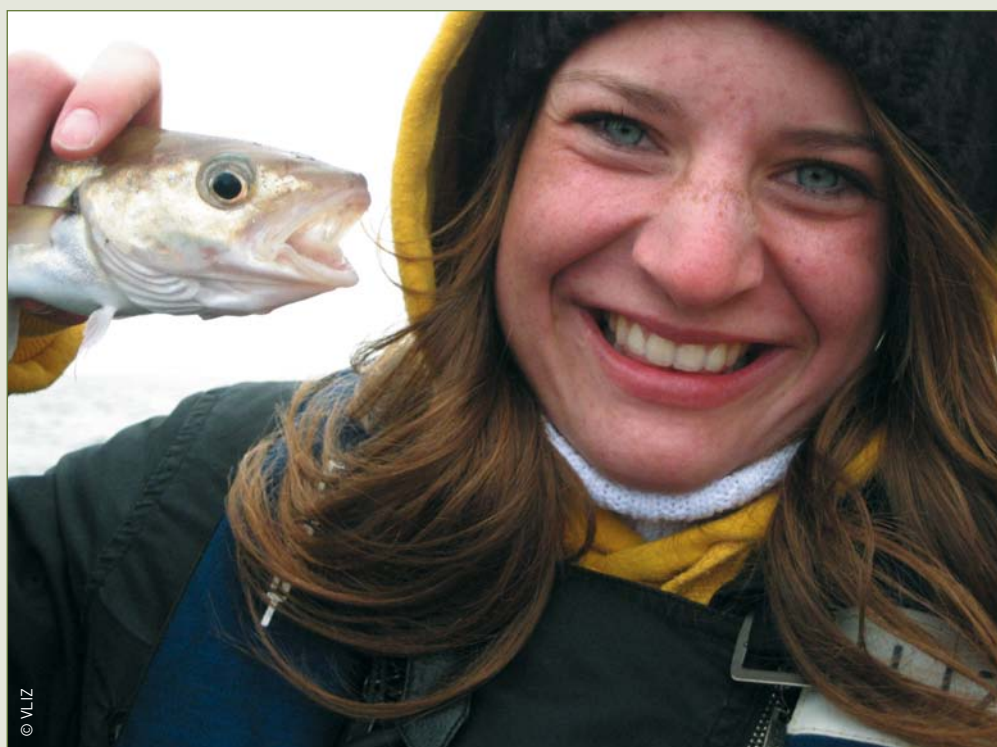
De toeristische dienst van Middelkerke is gelegen in de Joseph Casselaan 4-6-8 - T 059 30 03 68 en die van van Westende in de Henri Jaspelaar 173 - T 059 30 06 40

De **dienst leefmilieu** van Middelkerke geeft informatie en advies aan scholen en organiseert activiteiten voor scholen tijdens de Week van de Zee. Daar kunnen ook de provinciale veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...) van de dienst NME worden verkregen. De koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs maar zijn goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs. De dienst leefmilieu is telefonisch te bereiken: T 059 31 30 16

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes

Leermiddelen: brochure, veldwerkkoffer/rugzak

© VLIZ

Oostende

Vindictivelaan 35 Z
8400 Oostende
T 059 23 43 01
E mso-amandine@skynet.be

www.amandine-museum.be

Amandine

De 'Amandine' is het laatste schip van de Belgische visserijvloot dat in IJslandse wateren mocht gaan vissen.

Rond en in het schip werd een tentoonstelling opgebouwd die het leven aan boord, de techniek van het vissen, e.a. op anschouwelijke manier vertelt.

Begeleiding van het bezoek is mogelijk op aanvraag.

Activiteit: museum
gidsen/begeleiding

Faciliteiten: vissersschip, tentoonstellingsruimte, filmzaal

Leermiddelen: vragenlijsten

PAK- InnovOcean
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende
T 059 34 21 47
E info@kustbeheer.be

www.kustbeheer.be
www.kustatlas.be
www.dekustkijktverder.be
www.meeuwenindestad.be

Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer

Het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer is het overlegplatform aan de kust dat een duurzaam en geïntegreerd beheer van het Belgisch kustgebied stimuleert en promoot.

Vanuit het Coördinatiepunt zijn er verschillende informatieve brochures en publicaties beschikbaar. Bv. de brochure. **'Over afval en ... Afval'** bespreekt de problematiek over afval op het strand. Jaarlijks werd door het Coördinatiepunt in de verschillende kustgemeenten ook het strandevenement **'De Lenteprikkel'** georganiseerd, een sensibiliserende actie over strandafval. Organiseer zelf met je klas een lenteprikkel. Meer informatie over het strand, de duinvorming, het nut van manuele strandreiniging, sfeerbeelden en resultaten van vorige edities zijn terug te vinden op www.lenteprikkel.be. Organiseer je zelf een (opruim)actie op het strand, stuur dan je resultaten door naar het Coördinatiepunt. Zo komen ook jullie resultaten in de afvaldatabank.

De publicatie **'Het Kustkompas'** zoomt in op een aantal cijfers voor de kust. Hieraan is ook een informatieve website gekoppeld www.kustbeheer.be/indicatoren waar de recentste cijfers voor de kust op te vinden zijn.

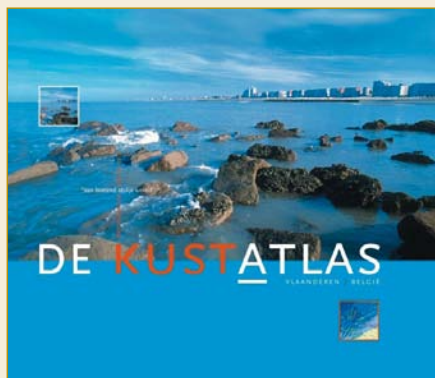
Meer cijfers en geografische informatie staan ook op www.kustatlas.be. Deze interactieve website laat toe om zelf kaarten samen te stellen, om kaarten te exporteren voor verwerking in presentaties of om data en GIS-bestanden te raadplegen.

Oostende

De brochure '**de kust kijkt verder**' en bijbehorende website **www.dekustkijktverder.be** plaatst projecten die een award duurzaam kustproject ontvangen hebben in de kijker. Ideale ideetjes voor een klasbezoek in het kader van educatie voor duurzame ontwikkeling.

Activiteit: infoloket/adviescentrum
vorming, evenementen

Leermiddelen: publicatie, brochure/folder, educatieve website, kaart

Slibwaykaai 3
8400 Oostende
T 0476 75 63 57
E mso-wdelanoye@
skynet.be
www.crangon.be

De Crangon

Met de klas garnalen vissen op de Noordzee.

Gedurende een tocht van ongeveer drie uur wordt voor de Belgische kust gevist. Het vertrek is vanuit de haven van Oostende, waar kustvissers nog dagelijks dagverse garnalen aanvoeren die men aan de beroemde Oostendse Vistrap kan aankopen. Het garnalenvissersvaartuig werd uitgerust op de traditionele manier zodat je kunt meemaken hoe de Vlaamse vissers van oudsher met zijtrawlers de bordenvisserij beoefenden. De gevangen garnalen worden door de leerlingen aan boord gesorteerd, gespoeld, gekookt en vervolgens zo snel mogelijk afgekoeld.

De deskundige begeleiding gebeurt door de bemanning. De Crangon neemt maximaal 12 personen per tocht mee en vaart tot twee keer per dag.

Activiteit: zeetocht

Faciliteiten: vissersboot

Oostende

Slibwaykaai 3
8400 Oostende
T 0477 77 30 07
E mso-anolf@scarlet.be

www.denele.be

De Nele

Dag- en meerdaagse tochten op zee met het zeilschip de 'Nele' voor groepen en individuele passagiers.

De Nele is een tweemaster, gaffel getuigd, van 28 m lang, 90 ton zwaar, 185 m² zeilen, voorzien van een 'hulpmotor' van 235 pk, twee hulpgeneratoren en boegschroef. Wat de buitenbouw betreft is het schip een replica van een Oostendse Tweemastsloep, het type vaartuig waar de Oostendse vissers tijdens de 19e eeuw mee visten in de kustwateren. Deze replica werd op traditionele wijze gebouwd en is toch voorzien van alle comfort. De vaste bemanning bestaat uit een schipper, een machinist en een matroos.

Arrangementen, prijzen en data zijn op de website te raadplegen. Schoolgroepen kunnen speciale arrangementen en aangepaste prijzen bespreken.

Activiteit: zeetocht

Faciliteiten: zeilschip

Schietbaanstraat 86a
(Spuikom)
8400 Oostende
T 059 33 08 73
E jacky.puystjens@pandora.be

www.aquacultuur.be

De Oesterput - Aquacultuurcentrum

De Oesterput is een multifunctioneel bedrijf, gelegen aan de Spuikom te Oostende, waar oesters worden geteeld en verkocht. In de oesterhoeve krijgen groepen een rondleiding. Degustatie behoort tot de mogelijkheden. In het verblijfscentrum is er plaats voor jeugdgroepen tot 35 personen.

De rondleiding in het aquacultuurcentrum bestaat uit een presentatie van 30 - 45 minuten over de oesterkweek vroeger en nu, met aansluitend een bezoek aan de oesterkwekerij met een aangepaste uitleg over wat er allemaal gebeurt en hoe alles in elkaar zit. Bij mooi weer is er ook een korte rondleiding buiten voorzien, dit aan de spuikom, waar de oesters effectief uitstaan. Er wordt ook een korte uitleg gegeven over kreeften, krabben, ... in de winkel zelf.

Meer info op de website.

Activiteit: aquacultuurbedrijf
rondleiding

Faciliteiten: aquaria, verblijfsaccommodatie, winkel, feestzaal

Leermiddelen: educatieve website

Oostende

Fortstraat 128b
8400 Oostende
T 059 70 00 01
E info@earthexplorer.be
www.earthexplorer.be

Earth Explorer

Beleef een opwindende en interactieve ontdekkingsreis langs de vier natuurkrachten van onze planeet en leer hoe ze onze aardbol dagelijks doen brullen, barsten, schudden, vriezen en koken. Ontdek zelf de werking van de natuurelementen en experimenteer met meer dan 50 interactieve doe-activiteiten. Zin in een confrontatie met de realiteit? Trotseer dan aardbevingen, duiktochten in de oceaan, vulkaanuitbarstingen, tornado's en de ruimte in onze vijf levensechte simulators.

NIEUW Seismograaf: Earth Explorer plaatste in samenwerking met de Koninklijke Sterrenwacht een seismometer. Een seismometer is een toestel waarmee je aardbevingen kunt opmeten van over heel de wereld. Al deze waarnemingen over aardbevingen zullen live te volgen zijn in Earth Live.

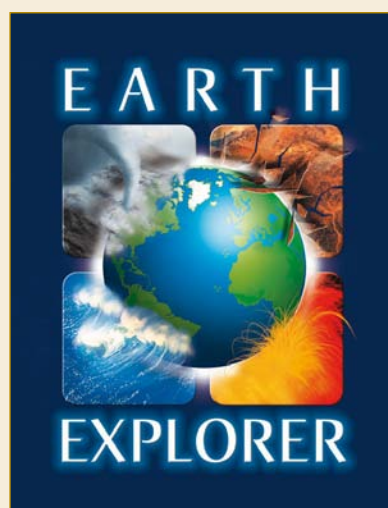
Lespakketten zijn te downloaden via www.earthexplorer.be

Earth Explorer is open van de paasvakantie tot en met 31 augustus

Activiteit: attractie/themapark
animaties, tentoonstelling, experimenten

Faciliteiten: buitenterras, cafetaria, winkel, presentatieruimte. toegankelijk voor rolstoelgebruikers

Leermiddelen: lespakketten

Duin & Zee
Fortstraat 128
8400 Oostende
T 059 32 21 83
E info@horizoneducatief.be

www.horizoneducatief.be

Horizon Educatief vzw

Horizon Educatief vzw is een huis voor wereldoriëntatie en onderzoek bewogen door zee en kust, dat het onderwijs en het jeugdwerk op de eerste plaats zet. Het uitgebreide educatieve aanbod voorziet in ateliers, excursies over de hele kust, veldwerkactiviteiten, vormingsprogramma's en studiedagen, op maat voor iedere klas, groep of school. Hun jarenlange ervaring op dit terrein staat garant voor een boeiende en methodisch goed onderbouwde aanpak. Horizon Educatief werkt ook campagnes, projecten, spel- en lesmaterialen uit in opdracht van diverse overheden.

Een greep uit hun aanbod:

- **Fortificaties:** een vakoverschrijdend erfgoedpakket in en rond het Fort Napoleon te Oostende voor jongeren van 13 tot 17 jaar.
- **Onder de Spiegel van de Spuikom:** (13 -15 jaar) waar de abiotische (fysische en chemische) en biotische factoren van het schelpdierwater van de Spuikom onder de loep worden genomen.
- **Kust- & Zeeverkeners:** (15 -16 jaar) veldwerk waar de leerlingen met verschillende ecosystemen van het strand kennismaken en de gevonden organismen en hun onderlinge relatie in het labo bepalen.
- **Biodiversiteit** (17-18 jaar): onderzoek van de biodiversiteit in de kustzone naar aantal soorten, aantal leefgebieden en eventuele bedreigingen.
- **De Paelsteenpanne** in Bredene en **De Warandeduinen** in Middelkerke (13-18 jaar): via een waaier van veldwerkopdrachten in deze natuurreservaten verkennen jongeren het leven in de duinen en het fenomeen duinvorming. Ook het begrip ruimtelijke ordening speelt een niet onbelangrijke rol.
- **Strandjutten** (12 -14 jaar): aanspoelsels op het strand onderzoeken en sorteren.
- **Buiten Westen** (12 -14 jaar): kaartlezen en werken met het kompas te Oostende op de uitdagende Oosteroever.
- **Tour d'Horizon – de visserij beleven** (voor groepen van minstens 20 en maximaal 200 personen): een drie uur durend spel in de wereld van de visserij. De groep wordt opgedeeld in bemanningen van een schip die een parcours op maat trotseren. Heuse vissers, acteurs en gevormde animatoren weten het als geen ander te brengen.
- **Korren en kruien** (12-18 jaar): als echter garnaalkruiers stappen jongeren de zee in en onderzoeken in het labo hun vangst.
- **Zeenario:** een educatief bordspel over de activiteiten op zee voor jongeren 10 tot 99 jaar.

In het Openluchtcentrum Duin & Zee bevindt zich ook een interactieve tentoonstellingsruimte, 't Zeehuis.

Doel van 't Zeehuis is de visserij en de zee in al haar aspecten bekend maken bij het brede publiek. Het centrum staat open voor scholen, maar ook voor het grote publiek. Leerkrachten kunnen kiezen uit een gevarieerd aanbod van tientallen activiteiten, brochures en heel wat lesmateriaal, op maat gemaakt, langs de hele kust.

Oostende

Horizon Educatief organiseert jaarlijks een aanmonstercursus voor creatievelingen die willen meestappen in de begeleiding van kinderen en jongeren aan onze kust. Ervaringsgericht werken staat voorop.

Het educatief aanbod voorziet eveneens in vormingsprogramma's en studiedagen, op maat voor die klas, groep, school, studenten, die op zoek zijn naar dat ietsje meer.

Activiteit: educatief centrum
veldwerk, wandelingen, zeeklassen, vorming, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, tentoonstellingsruimte, labo, leslokaal

Leermiddelen: lespakket, veldstudiemateriaal, veldwerkkoffer/rugzak, meetinstrumenten, spel

© VLIZ/Decleer

© VLIZ

© VLIZ/Decleer

© VLIZ

Oostende

Langestraat 99
8400 Oostende
T 059 43 07 02
E [marien.ecologisch.
centrum@pandora.be](mailto:marien.ecologisch.centrum@pandora.be)

www.marinecocenter.be

Marien Ecologisch Centrum (MEC)

Het Marien Ecologisch Centrum is al meer dan 20 jaar actief in Oostende, eerst als initiatiefnemer en medeoprichter van het Vogelopvangcentrum in Oostende. Het MEC mag zich terecht de pionier noemen van de begeleide zeeklassen aan de Vlaamse kust. Reeds voor de officiële oprichting kwamen er al scholen op zoek naar een klas in de Jeugdherberg en verzorgden natuurgidsen de strandwandelingen. Wij werken nu nog steeds met volledig verzorgde drie-, vier, of vijfdaagse zeeklassen, met inbegrip van logies en begeleiding van de binnen- en buitenactiviteiten. Ook verzorgen wij havenwandelingen, strand-, duinen-, Zwin- en Westhoekexcursies. Coastwatch is sinds de oprichting ervan een deel van ons pakket, zoals eco-logeren en aardbescherming.

- Activiteit:* educatief centrum
zeeklassen, veldwerk, wandelingen,
gidsen/begeleiding, vorming
- Faciliteiten:* bibliotheek, cafetaria, leslokaal,
verblijfsaccommodatie
- Leermiddelen:* lespakket, veldwerkkoffer/rugzak, meetinstrumenten,
poster, film, cd-rom, folder/brochure, spel,
veldstudiemateriaal

Oostende

Paaphoek 20
8450 Bredene
T 059 32 29 29
E dirk.vanhoecke@telenet.be

www.natuurpunt.be/middenkust

Visserskaai
8400 Oostende
T 059 50 08 76
E noordzeeaquarium@oostende.be

<http://users.skynet.be/noordzee.aquarium>

Natuurgidsen Natuurpunt Middenkust

Onder begeleiding van deskundige natuurgidsen kun je met Natuurpunt Middenkust volgende natuurgebieden bezoeken:

- d'Heye
- Paelsteenpanne
- Keignaert
- Zwaanhoek
- Puidebroeken
- Schuddebeurze
- Warandeduinen
- Zwaanhoekhoeve

© VLIZ

De activiteitenkalender en inlichtingen staan op de website.

Activiteit: natuurvereniging
wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk

Faciliteiten: natuurgebied

Leermiddelen: veldstudiemateriaal

Noordzeeaquarium

Gelegen in de voormalige garnaaalmijn op de pittoreske Visserskaai, toont het Noordzee-aquarium de unieke fauna van de Noordzee met meer dan zestig soorten levende zeevis-sen, kreeftachtigen, weekdieren en zeeanemonen.

Verder vind je er een uitgebreide collectie Noordzeeschelpen, schaaldieren en stekelhuidigen.

Activiteit: aquarium
gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, aquaria

Leermiddelen: publicatie

© Eddy Eneman

© Eddy Eneman

Oostende

Zinnialaan 8
8400 Oostende
T 059 80 67 66
E voc.oostende@vogel-bescherming.be

www.vogelopvangcentrum.be

Nieuwpoortsesteenweg
636
8400 Oostende
T 059 70 22 85
E domein.raversijde@west-vlaanderen.be

www.west-vlaanderen.be/raversijde

Opvangcentrum Vogels en Wilde Dieren Oostende

Jaarlijks vangt het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren ongeveer 2000 hulp-behoevende dieren op. Niet alleen olieslachtoffers, maar ook raam- en verkeersslachtoffers, zieke dieren, vogels die vastgeraakt zijn in een schouw of net, nestjongen, ...

Bezoekers krijgen een unieke kans om de dierenverblijven, vliegkooien, zwembaden, dierenkeuken en dierenartskamer te bezoeken. Je komt meer te weten over de revalidatietechnieken voor olievogels, het grootbrengen van weesjes om de dagelijkse werking. De rondleiding kan aangevuld worden met een educatief filmpje, een opdracht of mischien wel de vrijlating van een vogel!

Het Opvangcentrum verhuist naar een nieuwe locatie op het Provinciaal Domein Prins Karel te Raversijde. Raadpleeg de website voor de meest recente informatie!

Activiteit: dierenopvangcentrum, bezoekerscentrum, rondleiding

Faciliteiten: informatieloket, tentoonstellingsruimte, dierenverblijven, winkel

Leermiddelen: educatieve website, geleid bezoek, workshop nestkastjes bouwen, film

Provinciedomein Raversijde

Het Provinciedomein Raversijde is gelegen onmiddellijk aan de zee, gedeeltelijk in beschermd duingebied, en heeft een oppervlakte van bijna 50 hectaren.

Op het domein bevindt zich het middeleeuwse vissersdorp Walraversijde, dat sinds april 1992 werd opgegraven. Het bezoek vangt aan met een audiovisuele voorstelling, waarin de historie van het Provinciedomein Raversijde in virtuele realiteit geëvoceerd wordt. Speciale aandacht gaat uit naar het leven van de 15e-eeuwse vissers van het dorp Walraversijde. De wandeling neemt de bezoekers mee door het gereconstrueerde middeleeuwse landschap, waar de vissershuisen en voorwerpen getrouwe replica's van uit het verleden zijn.

Het openluchtmuseum Atlantikwall is een uniek geheel van bunkers en loopgraven uit de twee wereldoorlogen die bijzonder goed bewaard gebleven zijn. In het bezoekerscentrum kun je terecht voor individuele en groepsbezoeken en inlichtingen over de regio.

Op het provinciedomein Raversijde beleef je in het Memoriaal Prins Karel de geschiedenis van deze kustplaats met onder meer de woning van Prins Karel en een biografische tentoonstelling.

Oostende

PAK - InnovOcean
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende
T 059 34 01 64
E claude.willaert@west-vlaanderen.be
leo.declercq@west-vlaanderen.be

www.west-vlaanderen.be/nme
<http://nme.millieuinfo.be>
www.weekvandezee.be

<i>Activiteit:</i>	bezoekerscentrum, museum, natuurgebied gidsen/begeleiding voor groepen op aanvraag
<i>Faciliteiten:</i>	archeologische site, tentoonstellingsruimte, informatieloket, natuurgebied, cafetaria
<i>Leermiddelen:</i>	audiogids, educatieve pakketten voor lager onderwijs

Provincie West-Vlaanderen, Steunpunt Natuur- en Milieueducatie (NME) Kust

Natuur- en Milieueducatie staat zowel voor leren over de natuur en het milieu, als voor ervaringsgericht leren in de natuur. Natuur- en Milieueducatie beoogt bij jong en oud een blijvende en zorgende houding aan te leren voor natuur en milieu.

Binnen de Vlaamse overheid, de provincies en de gemeenten bouwen de diensten NME mee aan het milieubeleid. Via streeksteunpunten zoals het steunpunt Kust worden NME-activiteiten voor de kustregio gestimuleerd, ondersteund en gecoördineerd.

De dienst NME van de Provincie West-Vlaanderen maakt werk van:

- de coördinatie Week van de Zee (zie punt 2. Educatieve projecten en evenementen) met o.a. de organisatie van de Goede Visdag waarbij scholen duurzame vis op het menu van de schoolrefter zetten!
- het stimuleren van samenwerking op het vlak van NME met de nadruk op veldwerk.
- het ontwikkelen van NME materialen ter ondersteuning van verschillende doelgroepen waaronder het onderwijs.
- de organisatie van vorming, bij- en nascholing van leerkrachten en sleutelfiguren van andere doelgroepen zoals natuurgidsen en zeeanimatoren. Vorming voor leerkrachten zoals 'De zee op de korrel': een wetenschappelijk onderbouwde vorming in 1 dag over eb en vloed en aanspoelsels of de 'Zeedag voor leerkrachten': NME-actoren van de kust stellen zich voor en je kunt kiezen uit een hele reeks activiteiten en workshops.
- een grensoverschrijdende samenwerking op het vlak van Natuur- en Milieueducatie met Noord-Frankrijk en Zeeland.

Contact:

- Claude Willaert, Provinciaal Ankerpunt Kust - Wandelaarkaai 7 - 8400 Oostende
T 059 34 01 64 - claude.willaert@west-vlaanderen.be
- Leo Declercq, Provinciehuis Boeverbos - Koning Leopold III-laan 41 - 8200 Sint Andries
T 050 40 33 11 - leo.declercq@west-vlaanderen.be

<i>Activiteit:</i>	natuur- en milieueducatie evenement, projecten
<i>Leermiddelen:</i>	lespakket, koffer/rugzak, meetinstrumenten, poster, publicatie, folder/brochure, cd-rom

Oostende

InnovOcean site
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende
T 059 34 21 44
E info@scheldenet.be
info@scheldenet.nl

www.scheldelessen.be
www.scheldelessen.nl

Schelde InformatieCentrum (SIC)

Het Schelde InformatieCentrum tracht een zo breed mogelijk publiek te informeren over alle aspecten (natuur, veiligheid, economie en recreatie) van het Schelde-estuarium (vanaf Gent t.e.m. Vlissingen). Het Centrum beschikt hiervoor over een website, een infodesk, projecten ter plaatse, maar ook een Schelde-lespakket.

Het lespakket en de leskist bieden leerkrachten en leerlingen theoretisch en praktisch lesmateriaal over het Schelde-estuarium. Er wordt op verschillende aspecten ingegaan zoals het weer, het getij, de dijken en de kust (veiligheid tegen overstroming), de natuur (vogels, planten), de scheepvaart, industrie en havens (economie) en de geschiedenis (inpolderingen en historische elementen in het landschap).

De leeftijdscategorie voor de Scheldelessen is 10 tot 14 jaar

Activiteit: infoloket/adviescentrum
veldwerk

Leermiddelen: lespakket, leskist, publicatie,
veldstudiemateriaal,
educatieve website, krant

Monacoplein 2
8400 Oostende
T 059 70 11 99
E info@toerisme-oostende.be

www.toerisme-oostende.be

Toerisme Oostende vzw

De **Dienst Toerisme** verstrekt inlichtingen over o.a. de bezienswaardigheden, evenementen, wandeltochten, vaarten, logies, ..., verkoopt tickets voor diverse voorstellingen en sportmanifestaties en verzorgt hotelreservaties.

Oostende beschikt ook over fiets- en wandelroutes. Meer info op de website. Voor begeleide themawandelingen stellen zij de gidsenkring Lange Nelle voor. Inlichtingen en reservaties: T 059 80 73 81 - lange_nel@hotmail.com

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes

Leermiddelen: brochure/folder, kaart

InnovOcean site
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende
T 059 34 21 30
E evy.copejans@vliz.be

www.vliz.be/educatie
www.planeetzee.org

Vlaams Instituut voor de Zee

Het VLIZ is het coördinatie- en informatieplatform voor het zeewetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

Tot de hoofdactiviteiten behoren het verzamelen van onderzoeksgegevens in het Datacentrum en bijeenbrengen van objectief, betrouwbaar cijfermateriaal en informatie voor o.a. het beleid, alsook het beheer van een Zeebibliotheek. Daarnaast verleent het VLIZ logistieke steun aan mariene wetenschappers door een onderzoeksschip en allerlei meetapparatuur in te zetten. Het VLIZ organiseert op eigen initiatief of op vraag allerlei studiedagen, voordrachten en onderhoudt nauwe contacten met de pers.

Bezoek aan de Zeebibliotheek

De Zeebibliotheek beheert de meest uitgebreide collectie marien-wetenschappelijke literatuur in België. Dit is je startpunt voor een unieke cruise langs de Vlaamse kust, de Noordzee en over de wereldzeeën. Kom langs en blader door onze boeken, kaarten, tijdschriften en andere publicaties over alle mariene onderwerpen.

Een van de belangrijke taken is ook het bemannen van een **infoloket** dat een zo breed mogelijk publiek over het onderzoek van de zee en kust tracht te informeren. Met vragen over zee en kust kun je al sinds jaar en dag terecht op het infoloket van VLIZ (info@vliz.be of 059 34 21 30). We proberen je dan zo goed mogelijk verder te helpen door een wetenschappelijk gefundeerd antwoord te formuleren of je door te verwijzen naar experts aan mariene onderzoeksinstituten. Het infoloket publiceert ook driemaal per jaar het magazine De Grote Rede en de jaarlijkse gratis zomerkrant De Zeekrant.

De **educatieve werking** van het VLIZ richt zich in het bijzonder tot het secundair onderwijs. In de eerste plaats wil het jongeren kennis meegeven en begrip bijbrengen over het blauwe deel van onze aarde en hen motiveren om een studie en loopbaan in de mariene wetenschappen of maritieme sector te kiezen. Een andere opdracht is de ondersteuning van leerkrachten bij hun lessen of activiteiten met betrekking tot de zee.

Een greep uit het educatief aanbod:

- **vakoverschrijdende leerprojecten** zoals Planeet zee: www.planeetzee.org
- **digitale lespakketten** bestaande uit een PPT-presentatie, leerkrachtendocument en opdrachten over thema's die aansluiten bij de leerplannen bv. lessenpakket taxonomie (met 7 affiches over het leven in zee), de fysica achter duiken, kustvorming en google earth, de strandbiotoop, ...
- **didactische ondersteuningselementen** zoals talrijke informatieve kortfilms over activiteiten en wetenschappelijk onderzoek op zee, foto's, publicaties, meetgegevens, ...).
- educatieve vaarten van een halve dag met het onderzoeksschip voor scholen tijdens de Week van de Zee.
- geven van **voordrachten** en de organisatie van **symposia** over de zee, samen met andere educatoren, overheids- en/of wetenschappelijke instellingen.

Oostende

Sinds 1 januari 2007 is het VLIZ structureel partner van de Vlaamse overheid binnen het Actieplan 'Wetenschapsinformatie en Innovatie'. VLIZ ontvangt een extra werkingstoelage van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) voor de realisatie van wetenschapspopulariserende activiteiten op het gebied van het zeewetenschappelijk onderzoek, specifiek gericht naar het onderwijs. Deze activiteiten dienen het maatschappelijke draagvlak voor wetenschap, techniek en innovatie te versterken.

Activiteit: wetenschappelijke instelling, infoloket, educatieve werking
zeetocht, vorming, evenementen/studiedagen

Faciliteiten: onderzoeksschip, bibliotheek, leslokaal

Leermiddelen: digitaal lesmateriaal, film, cd-rom, poster, publicatie, educatieve website, spel, foto, kaart, krant, meetgegevens

Mercatordok
8400 Oostende
T 059 70 56 54
E zeilschip.mercator@
telenet.be

www.zeilschip-mercator.be
[http://mercator.onroerend-
erfgoed.be](http://mercator.onroerend-
erfgoed.be)

Zeilschip Mercator

De Mercator is het voormalige opleidingsschip van de Belgische Zeevaartschool dat naar de 16e-eeuwse cartograaf Gerardus Mercator werd genoemd. Toen het zeilschip - een barkentijn met drie masten - uit de vaart werd genomen, kwam het ter beschikking van een daartoe speciaal opgerichte vzw Mercator. Deze vzw kreeg de opdracht de Mercator in zijn oorspronkelijke staat te onderhouden, aan boord een tentoonstelling op te zetten over de geschiedenis van het schip en van het maritiem onderwijs in ons land, en het open te stellen voor het publiek. Het schip werd met steun van de Vlaamse overheid volledig gerestaureerd en op 24 september 1996 als varend erfgoed beschermd.

Er bestaat een themasite naar aanleiding van de restauratie van het schip in 2000-2001. Daar kun je een virtueel bezoek aan de Mercator brengen alsof je zelf aan boord klimt. Voorts vind je meer informatie over de restauratie en de bewogen zeevaartgeschiedenis van de Mercator.

De Mercator kan het hele jaar door ook echt bezocht worden. Meer info staat op de website van de vzw Zeilschip Mercator. Buiten de openingsdagen kunnen schoolgroepen tevens het jaar rond een bezoek brengen, dit met of zonder audiogids. Reservatie is verplicht.

Activiteit: varend erfgoed
rondleiding

Faciliteiten: zeilschip

Leermiddelen: audiogids

De Haan - Wenduine

Leopoldlaan 24
8420 De Haan
T 059 24 21 34
E toerisme@dehaan.be
milieu@dehaan.be

www.dehaan.be

Gemeente De Haan

De **Dienst Toerisme** geeft wandel- en fietskaarten uit en verstrekt inlichtingen over o.a. de bezienswaardigheden, evenementen en natuurgebieden in de streek zoals De Kijkuit, De Zandpanne en D'Heye. De kustgemeente organiseert begeleide wandelingen voor alle leeftijden. Je kunt ook privé-gidsbeurten boeken, waarbij je dan zelf de wandeling samenstelt.

De **gemeentelijke milieudienst** van De Haan geeft informatie en advies aan scholen en organiseert activiteiten voor scholen tijdens de Week van de Zee. Daar kunnen ook de provinciale veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...) van de dienst NME worden verkregen. De koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs maar ze zijn goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs.

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes

Leermiddelen: brochure/folder, veldwerkkoffer/rugzak, kaart
www.dehaan.be
toerisme@dehaan.be - milieu@dehaan.be

De Haan - Wenduine

Dorpsstraat 72
8420 De Haan
T 059 23 50 52
E johnny.nica@pandora.be

www.natuurpunt.be

Natuurgidsen Natuurpunt De Haan

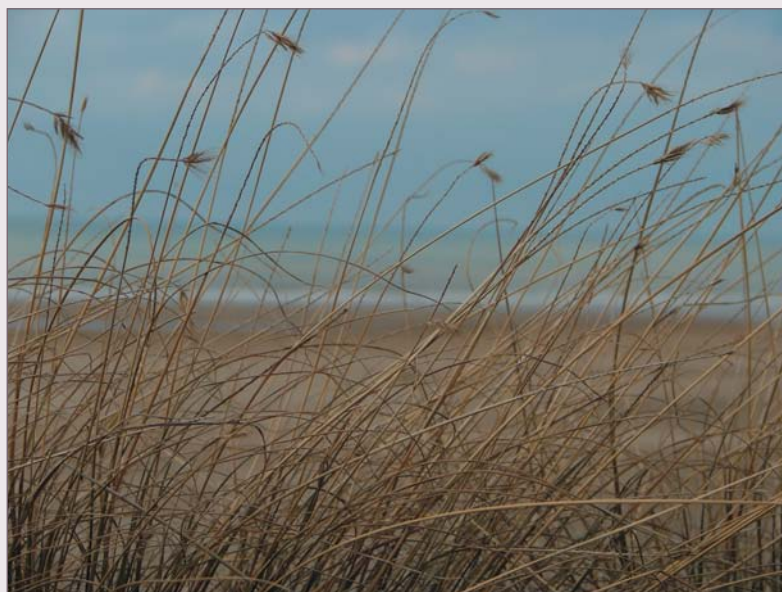
Onder begeleiding van deskundige natuurgidsen organiseert Natuurpunt De Haan voor leerlingen gidsbeurten op het strand, in het natuurgebied Duinen van de Middenkust waaronder de reservaten De Kijkuit (zeereepduin) en De Zandpanne (binnenduin) en in het Duinbos van De Haan. Naast vogelsoorten worden ook vlinders, sprinkhanen, amfibieën gretig onder de loep genomen. Excursies binnen de reservaten zijn steeds voor beperkte groepen. De gidsen verzorgen ook de algemene strandexcursies.

Overzicht:

- **Natuurreservaat De Zandpanne en Kijkuit** (educatief natuurbeheer)
 - **Kijkuit:** duinexcursie
 - **Zandpanne:** amfibieën en waterinsecten in de duinpoel, vlinders en sprinkhanen determineren (eind juni-begin september).
- **Zeemansknopen**
- **Duinen flora en fauna;** aanpassing van planten en dieren aan het duinmilieu
- **Duinbos:** excursie en/of boskoffer
- **Vroege vogels:** vogels herkennen aan hun zang (eind april-begin juni)
- **Vriezeganzen:** natuurkoffer (Nieuw 2007) (vanaf 15 november-januari)

Inlichtingen over deze en talrijke andere mogelijkheden kunnen telefonisch worden verkregen.

<i>Activiteit:</i>	natuurvereniging wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk
<i>Faciliteiten:</i>	natuurgebied
<i>Leermiddelen:</i>	veldstudiemateriaal

Blankenberge

Kuiperscheeweg 6b
8370 Blankenberge
T 050 42 90 40
E uitkerkse-polder@natuurpunt.be
www.uitkerkse-polder.be

Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder

Tussen de drukke badsteden Blankenberge en De Haan en de rustige polderdorpjes Zuienkerke en Nieuwmunster ligt een eeuwenoud weidelandschap, de Uitkerkse Polder. De laaggelegen zilte graslanden - waar brak water aan de oppervlakte opborrelt - tot hoger gelegen vette graslanden vormen ingrediënten voor een uniek ecosysteem met bijzondere fauna en flora.

Het bezoekerscentrum Uitkerkse Polder (Groenwaecke) wordt beheerd door afdeling Blankenberge van Natuurpunt vzw. In de permanente tentoonstelling kom je alles te weten over het ontstaan van de polder, de verschillende biotopen, landbouw, natuurbehoud, fauna en flora.

- Activiteit:** bezoekerscentrum
wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk, vorming
- Faciliteiten:** natuurgebied, tentoonstellingsruimte, bibliotheek, cafetaria, leslokaal, vogelkijkhutten
- Leermiddelen:** lespakket, cd-rom, poster, folder/brochure, spel, veldstudiemateriaal, meetinstrumenten

De Scute vzw

De vzw De Scute zet zich in voor de herwaardering van het vissersverleden van Blankenberge. Een groep vrijwilligers bouwde 7 jaar aan een replica van de legendarische Blankenbergse schuit, een platbodem die van de 17e tot de 19e eeuw door Blankenbergse vissers gebruikt werd voor het bevissen van de 'Vlaamse Banken' voor onze kust. De schuit, de B1 Sint Pieter werd in 1999 onder massale belangstelling te water gelaten, maar is ondertussen al aan een grondige renovatiebeurt toe en staat voorlopig in de Scuteloods aan het Bevrijdingsplein 15 in Blankenberge. Daar kunnen de renovatiewerkzaamheden gevolgd worden. De vzw was ondertussen aan de bouw van een 19e-eeuwse loodskotter bezig, maar de vrijwillige scheepbouwers hebben nu voorrang gegeven aan het herstellen van de Sint-Pieter.

Zeetochten voor belangstellenden organiseert de vereniging voorlopig met de B72 Jacqueline-Denise, een typische garnaalsloep van tussen de twee wereldoorlogen, die door het stadsbestuur met steun van een Europees fonds is gerestaureerd op de scheepswerf voor houten schepen Vandamme in Zeebrugge.

Info voor zeetochten met de Jacqueline-Denise: agence.callier@brenda.be
Info gidsbeurten voor een bezoek aan de Scutewerf en bijbehorend Scutemuseum: info@descute.be

- Activiteit:** maritiem erfgoed, museum
zeetocht
- Faciliteiten:** scheepswerf, tentoonstellingsruimte, zeilschip

Jacqueline-Denise

Blankenberge

J.F.Kennedyplein 1
8370 Blankenberge
E milieu@blanken-
berge.be
toerisme@blanken-
berge.be
cultuur@blanken-
berge.be

www.blankenberge.be

Gemeente Blankenberge

De **dienst toerisme** geeft wandel- en fietskaarten uit en verstrekt inlichtingen over de natuurgebieden in de streek, zoals de Uitkerkse Polder, De Fonteintjesen het provinciedomein Zeebos, evenementen en bezienswaardigheden. Meer info over o.a. het nieuwe Belle Epoque Centrum is te verkrijgen bij toerisme@blankenberge.be of telefonisch: T 050 43 57 19.

De kustgemeente Blankenberge organiseert ook gratis begeleide maritieme, bouwkundig erfgoed- en stadswandelingen voor alle leeftijden. Ook privé-gidsbeurten, waarbij je zelf de wandeling kunt samenstellen, kunnen tegen betaling worden geboekt. Meer info is te verkrijgen bij het cultuurcentrum De Benne:

Hoogstraat 2 - 8370 Blankenberge - T 050 43 20 43 - cultuur@blankenberge.be

De **gemeentelijke milieudienst** van Blankenberge geeft informatie en advies aan scholen en organiseert activiteiten voor scholen tijdens de Week van de Zee. Daar kunnen ook de provinciale veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...) van de dienst NME worden verkregen. De koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs maar ze zijn goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs. Meer info is telefonisch te verkrijgen: T 050 43 99 42.

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes

Leermiddelen: brochure/folder, veldwerkkoffer/rugzak, kaart

SeaLife Center

Meterslange haaien, pittige piranha's, zwevende roggen, parmantige zeepaardjes en machtige murenes. Maak kennis met een fascinerende en prachtige onderwaterwereld. In het buitendeelte wachten knotsgekke pinguïns, vrolijke otters en speelse zeeleeuwen op je bezoek. Uniek voor ons land is ook onze prachtige zeeschildpad. In het Seal Rescue Centre worden aangespoelde zeehonden verzorgd, genezen en zo mogelijk terug naar hun natuurlijke omgeving gebracht.

Nieuw voor 2008: 'North Sea Discovery'. Een fantastische, nieuwe interactieve ervaring voor alle leeftijden. Ontdek de wonderen en mysteries van onze Noordzee.

Activiteit: attractie/themapark, aquarium, dierenopvangcentrum
animaties

Faciliteiten: aquaria/dieren(opvang)verblijven, interactieve tentoonstellingsruimte, cafetaria, winkel, speeltuin, terras (enkel open bij mooi weer), toegankelijk voor rolstoelgebruikers

Leermiddelen: lespakket, educatieve website, poster, publicatie, folder/brochure, panelen

Koning Albert I Laan 116
8370 Blankenberge
T 050 42 43 00
E slcblank@merlinen-
tertainments.biz
www.sealife.be

Blankenberge

Zeedijk 1
8370 Blankenberge
T 050 43 56 00

<http://users.telenet.be/zeegenootschap>

Vuurtoren Blankenberge - Zeemuseum van het Zeegenootschap

De vuurtoren van Blankenberge heeft de automatisering van de lichten in de vuurtorens met glans overleefd dankzij de beste zorgen van het Zeegenootschap. Zij vestigden in de vuurtoren sinds 1994 het Zeemuseum met een nautisch en didactisch informatiecentrum, ook een gedenkplaats voor zeehelden genoemd.

Leerlingen kunnen vrijblijvend of onder begeleiding op verkenningstocht gaan door de schatkamers van de vuurtoren, gevuld met maritieme relictten, oude foto's, krantenartikels, publicaties en zeekaarten. Verder zijn er verspreid over de vuurtoren allerlei didactische hulpmiddelen voorzien die hen in de kunst van het navigeren onderdompelen. Het Zeegenootschap verschaft ook informatie op vraag en geeft theoretische navigatielessen. De vuurtoren is vrij toegankelijk. Reservatie voor groepen gebeurt telefonisch.

Activiteit: museum, maritieme erfgoedvereniging
rondleiding, vorming

Faciliteiten: vuurtoren, nautisch informatiecentrum, bibliotheek, leslokaal

Leermiddelen: lesplaten, navigatieinstrumenten

Brugge

Burg 12
8000 Brugge
E toerisme@brugge.be
milieu@brugge.be

www.zeebrugge.be
www.brugge.be/zee-brugge

Isabellalaan 1
8380 Zeebrugge
T 050 54 32 11
E public.relations@mbz.be

www.portofzeebrugge.be
www.haveninzicht.eu

Gemeente Zeebrugge (Brugge)

De **toeristische dienst** van Brugge verschaft informatie over de Zeebrugse bezienswaardigheden, logies, evenementen, wandelingen, alsook over bezoeken aan de haven. Meer inlichtingen en talrijke brochures zijn terug te vinden op de website www.brugge.be of telefonisch te verkrijgen: T 050 44 81 11.

Tijdens de zomer-, paas- en pinkstervakantie is het **infokantoor** op de Zeedijk te Zeebrugge geopend, telefonisch te bereiken op T 050 54 50 42.

De **groendienst** van Brugge geeft informatie en advies over natuureducatie aan scholen en organiseert activiteiten voor scholen tijdens de Week van de Zee. Daar kunnen ook de provinciale veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...) van de dienst NME worden verkregen. De koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs maar ze zijn goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs.

Meer info is te verkrijgen bij yan.verschuieren@brugge.be - T 050 32 90 18 - Buiten de Smedenpoort 2 - 8000 Brugge.

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek,
wandelfietsroutes

Leermiddelen: brochure/folder, veldwerkkoffer/
rugzak, kaart, publicatie

Haven Zeebrugge

Zeebrugge is vandaag een toonaangevende haven voor het roll-on-roll-offverkeer binnen Europa. Ook de behandeling van nieuwe wagens valt onder de noemer roro-verkeer. En in dat segment is de haven uitgegroeid tot de absolute wereldleider. Het containerverkeer is in Zeebrugge in een ware stroomversnelling terechtgekomen. Zeebrugge behoort namelijk tot het selecte groepje havens dat te allen tijde voldoende diepgang biedt voor een snelle aanloop van de hedendaagse, kolossale containerschepen.

Maar Zeebrugge heeft nog vele andere gezichten. De haven speelt ook een cruciale rol in de Europese gasbevoorrading. Ook de arbeidsintensieve behandeling van fruittrafiëken en de ruim 700.000 passagiers die met ferry's of cruiseschepen Zeebrugge bezoeken, kleuren de havenactiviteit. De nieuwste trend is de oprichting van distributiecentra: grote bedrijven die opslagloodsen in Zeebrugge aanwenden om hun goederen met toegevoegde waarde over heel Europa te herverdelen. Zeebrugge kan zich met recht en rede een wereldhaven van formaat noemen.

Een bezoek aan de haven van Zeebrugge blijft voor leerlingen een indrukwekkende confrontatie met die unieke wereld die bruist, gonst en nooit stilstaat. Je kunt de haven op eigen houtje bezoeken, een interactieve havenkoffer lenen of een rondleiding aanvragen bij het Havenbestuur Zeebrugge, dienst Public Relations. Meer info op de website.

Brugge

Naast het educatieve pakket 'Haven in zicht' voor de eerste graad van het secundair onderwijs bestaat ook het bordspel waar leerlingen de havenregio zo evenwichtig mogelijk proberen uit te bouwen. Op de speelse jongerensite www.haveninzicht.eu staan tal van filmpjes over havenberoepen, een webcam en een Safety Quiz.

Activiteit: havenbezoek
gidsen/begeleiding

Faciliteiten: filmprojectie

Leermiddelen: film, cd-rom, veldwerkkoffer/rugzak,
lespakket, spel, educatieve website

© VLIZ

NV Rederij Euroline

Op een leerrijke en spannende wijze de haven van Zeebrugge verkennen! Dit is mogelijk met de passagiersboot River Palace, vanaf februari tot eind oktober. De haven van Zeebrugge is een wereldhaven waar de grootste containerschepen ontvangen kunnen worden, waar de grootste roro-trafiek is, maar waar ook de zeevogels nog altijd welkom zijn. Ter hoogte van de strekdammen strijken ieder jaar meer dan 4.000 sterns neer, komende uit Zuid-Afrika. Zij bouwen er hun nest en vertrekken opnieuw na de zomer. De speelse golven in een buitenhaven van Zeebrugge, het op- en aflopen van een diversiteit van vaartuigen, de geur van verse vis, de observatie van zeevogels, aan boord van de River Palace beleef je dit alles samen!

Reservatie noodzakelijk!

Activiteit: haventocht

Faciliteiten: schip

Leermiddelen: film, lespakket, folder/brochure

Rederskaai/Vismijn-
straat 11
8380 Zeebrugge
T 0475 20 94 52
E info@havenrondvaarten.be

www.euro-line.be

Brugge

Vismijnstraat 7
8380 Zeebrugge
T 050 55 14 15
E info@seafont.be

www.seafont.be

Seafront Zeebrugge

Een bezoek aan Seafront sluit feilloos aan bij de lessen aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, fysica, economie en WO. In de gebouwen van de Oude Vismijn maken je leerlingen op een ontspannende wijze kennis met de 'Zee' - de 'Haven' en de 'Visserij'.

In het prachtige decor van de voormalige vismijn vind je het maritiem themapark Seafront. Dit enorme indoor-themapark met als belangrijkste onderwerpen de Zee, de Visserij en de Haven, geeft je al zijn geheimen prijs en laat je kennismaken met onze fascinerende maritieme geschiedenis. Eenmaal boven water bezoek je de Russische duikboot Foxtrot en het voormalig lichtschip West-Hinder.

Een bezoek aan Seafront duurt 2 uur en kan steeds gecombineerd worden met een havenrondvaart tot een dagvullend programma.

Activiteit: themapark
gidsen/begeleiding

Faciliteiten: Russische duikboot, lichtschip, tentoonstellingsruimtes, cafetaria, picknickruimte, wandelpromenade

Leermiddelen: lespakket, educatieve website, film, brochure/folder

© VLIZ

Brugse Vrije
't Zwaard 10
8000 Brugge
T 050 34 65 45
E [info@gidsenkring
brugge.com](mailto:info@gidsenkringbrugge.com)

[www.gidsenkring
brugge.com](http://www.gidsenkring
brugge.com)

West-Vlaamse Gidsenkring

De West-Vlaamse Gidsenkring is een provinciale vereniging die naast het Brugse Vrije nog zeven afdelingen telt. Elke afdeling heeft dezelfde doelstellingen maar heeft zich gespecialiseerd in een ander deel van West-Vlaanderen zoals bv. in Oostende de Lange Nelle: Nachtegalenlaan 50 – 8400 Oostende - T 059 80 73 81 - lange_nel@hotmail.com

Meer info over rondleidingen in de Zeebrugse haven en devisveiling: T 058 28 91 66

Activiteit: gidsen
wandelingen, rondleidingen, vorming

Leermiddelen: publicatie

Knokke-Heist

Zeedijk 660
8300 Knokke-Heist
E toerisme@knokke-heist.be
milieu@knokke-heist.be

www.knokke-heist.be
www.knokke-heist.info

Graaf d'Ursellaan 14
ver. 3
8301 Knokke-Heist
T 050 51 91 01
E patrick.demaecker@scarlet.be

www.naturpункnokke-heist.be

Gemeente Knokke-Heist

De **dienst toerisme** verschaft inlichtingen over logies, fiets- en wandelroutes, accommodatie, dagarrangementen en allerlei interessante bezoeken zoals het natuurreservaat het Zwin waar zeldzame vogels broeden en het Museum van de Zwinstreek, Sincfala. Meer info staat op de website of is telefonisch te verkrijgen: T 050 63 03 80

De **milieudienst** van Knokke-Heist geeft informatie en advies over natuureducatie aan scholen en organiseert activiteiten voor scholen tijdens de Week van de Zee. Daar kunnen ook de provinciale veldwerkkoffers (zeekoffer, landschapskoffer, ...) van de dienst NME worden verkregen. De koffers zijn ontworpen voor het basisonderwijs maar ze zijn goed bruikbaar tot en met de eerste graad middelbaar onderwijs.

Alfred Verweeplein 1 – 8300 Knokke-Heist – T 050 63 01 98

Activiteit: gemeentedienst, infoloket
evenementen, wandelingen/fietstochten, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: informatieloket, bibliotheek, wandel/fietsroutes

Leermiddelen: brochure, veldwerkkoffer/rugzak, kaart

Natuurgidsen Natuurpunt Knokke-Heist

Onder begeleiding van onze deskundige natuurgidsen kun je met Natuurpunt vzw afd. Knokke-Heist volgende natuurgebieden bezoeken:

- het Vlaams natuurreservaat de Zwinduinen.
- het Blinckaertduinbos.
- de Korte duinen, Oude Hazegraspolder en Kalfdunnen.
- het duingebied Park 58.
- het Vlaams natuurreservaat de Kleiputten van Heist.
- het Vlaams strandreservaat de Baai van Heist.
- het Vlaams natuurreservaat Sashul.
- het natuurreservaat Sint-Donaaspolder.
- de duinen van het Directeur Generaal Willemspark.
- de Kievittepolder, Cadzandduintjes en strandvlakte Zwinmonding.
- de Korte Duinen en Zwinpolders naar de Vrede of het uitkijkpunt over het Zwin op de Internationale dijk.
- het strand van of Heist, of Duinbergen of Het Zoute met eventueel bezoek aan een golfbreker.
- het Vlaams Natuurreservaat Het Zwin en het Provinciaal Natuurpark Zwin.
- de stadwallen van Retranchement (Nederland)

De wandelkalender en inlichtingen staan op de website.

Activiteit: natuurvereniging
wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk

Faciliteiten: natuurgebied

Leermiddelen: lespakket, veldstudiemateriaal

Knokke-Heist

Pannestraat 140
8300 Knokke-Heist
T 050 63 08 72
E sincfala@knokke-heist.be

www.sincfala.be

Sincfala, Museum van de Zwinstreek

Sincfala, Museum van de Zwinstreek, is een museum van regionaal belang dat ingaat op de geschiedenis van de Zwinstreek (multimediaal bezoekerscentrum) en het leven aan boord en aan wal van vissers en hun families (heem- en volkskundige presentatie). Naast deze vaste presentaties organiseert het museum driemaal per jaar wisseltentoonstellingen over regionale en lokale thema's. De website van het museum bevat een uitgebreide informatie over de geschiedenis van de Zwinstreek, zowel in woord, in beeld en in data: teksten over de geschiedenis, een databank met historische gebeurtenissen, een beeldbank, mogelijkheid tot zoeken in tijdschriften van heemkundige kringen. Verder is er een uitgebreide bibliotheek waar onderzoekswerk kan worden verricht.

Scholen kunnen het museum bezoeken, al dan niet onder begeleiding van een gids. Zelf les geven in het traditionele vissersklasje kan ook. Een programma met aangepaste thema's en opdrachten kan in onderling overleg worden samengesteld.

Activiteit: museum, bezoekerscentrum
gidsen/begeleiding, tentoonstelling

Faciliteiten: interactieve tentoonstellingsruimtes, museumtuin,
museumschip, bibliotheek, leslokaal, filmzaal

Leermiddelen: film, folder/brochure, educatieve website, spel, opdrachten

Knokke-Heist

Graaf Léon Lippensdreef 8
8300 Knokke-Heist
T 050 60 70 86
E info@zwin.be
www.zwin.be

Provinciaal Natuurpark Zwin

Het Zwin is altijd een bezoekje waard. Het bestaat uit een vogelpark – het Provinciaal Natuurpark Zwin – en een natuurgebied. Dit strekt zich uit over een kustlengte van ongeveer 2,3 km in het Nederlands-Belgisch grensgebied. Het bestaat uit een duinregel met daarachter zilte slikken die dagelijks door het zeewater overspoeld worden en de hoger gelegen schorren die enkel bij spring- en stormvloed onder water komen te staan. De vegetatie die we in het gebied vinden, bestaat uit zeer typische, zeldzame planten, die de invloed van het zoute zeewater kunnen weerstaan. In de slikken of slijkplaten leven ontelbaar veel diertjes, zoals wormen en schelpdieren. Zij vormen de rijk gedekte tafel voor de duizenden vogels die van het gebied gebruik maken om er te broeden of te overwinteren. In het nabijgelegen vogelpark, kun je een hele reeks inheemse vogelsoorten van dichtbij leren herkennen.

Hoe je het Zwin met de klas kunt verkennen, kun je zelf kiezen:

- Tijdens de **begeleide wandelingen** komen zowel een korte historiek als de flora en fauna aan bod, dit aangepast aan de doelgroep en wensen van de leerkracht.
- Tijdens de **veldwerkopdracht** 'jonge ornitologen in spe' leren jongeren de technieken om te kijken naar vogels met verrekijker en vogelgids.
- In de intensieve **workshop 'veldlabo'** gaan ze met gesofistikeerd materiaal op onderzoek naar de organismen in de slikken en schorren.
- **Afval ruimen:** de activiteit bestaat uit een kennismakingswandeling in het gebied (Zwinvlakte en/of Zwinstrand) en het inzamelen van allerlei – 'natuurvreemde' – materialen. De leerlingen maken kennis met natuurlijke aanspoelsels en afval afkomstig van de mens en krijgen inzicht in de opbouw van het strand, de duinen en de Zwinvlakte.

Over tal van andere themawandelingen en workshops vind je meer info op de site.

Activiteit: natuurgebied, bezoekerscentrum
wandelingen, gidsen/begeleiding, veldwerk, vorming, ateliers

Faciliteiten: natuurgebied, labo, wandelroute, documentatiecentrum

Leermiddelen: lespakket, meetinstrumenten, folder/brochure, veldstudiemateriaal, educatieve website, publicatie

© Kris Struyf

© Kris Struyf

Zeeland (NL)

Emmaweg 4
NL-4568 PW Nieuw-
namen
T 0031 (0) 114 63 31 10
E k.de.putter@het-
zeeuwse-landschap.nl

www.hetzeeuwse-landschap.nl/saeftinghe

Bezoekerscentrum Saeftinghe

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is een getijdengebied aan de uiterste oostkant van Zeeuws-Vlaanderen, enkele kilometers stroomafwaarts van Antwerpen. Het gebied heeft een oppervlakte van 3.484 hectare dat grenst aan het water van de Westerschelde. Ongeveer 70% van dat oppervlak is begroeid met schorplanten. De rest bestaat uit zandplaten, slikken en geulensels.

Saeftinghe is een Zeeuws natuurmonument van grote klasse en tegelijk ook een soort van openluchttentoonstelling: nergens anders meer in West-Europa is op zo'n grote schaal te zien en te ervaren hoe het Deltagebied is ontstaan en is geboetseerd uit de elementen schor, slik en zand.

Bij ieder hoogtij overspoelt het brakke water een groot deel van het gebied. De flora is hieraan geheel aangepast en uniek. Voor duizenden vogels is Saeftinghe een gebied van internationaal belang. Niet alleen als broedgebied, maar ook als overwinterings- en rustgebied.

Het is niet toegestaan om het volledige natuurgebied op eigen gelegenheid te bezoeken. Het deel wat niet vrij toegankelijk is kan bezocht worden onder leiding van een gids. Het ruige terrein, de diepe geulen en de ongereptheid van het gebied maakt een excursie tot een unieke wandeling.

De excursies worden gehouden in het westelijke deel van Saeftinghe. Het oostelijke deel is rust- en broedgebied voor de vogels. Daar worden ook onderzoeken gehouden met wetenschappelijke doeleinden. Bij het Verdrongen Land van Saeftinghe hoort ook een bezoekerscentrum en een vogelobservatiehut.

Activiteit: bezoekerscentrum, natuurgebied
gidsen/begeleiding, wandelingen, veldwerk

Faciliteiten: informatieloket, interactieve tentoonstellingsruimte, vogelobservatiehut

Leermiddelen: lespakket, veldstudiemateriaal, folder/brochure, spel

© Guy Huylebroeck

Zeeland (NL)

Oostkant 1
NL-4531 HA Terneuzen
T 0031 (0) 115 64 95 20
E info@nme-zvl.nl

www.natuureenzo.nl

Natuur & Zo

Natuur & Zo verzorgt in opdracht van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten de organisatie en ondersteuning van allerhande activiteiten op het gebied van natuur, milieu en leefbaarheid. Bij voorkeur gebeurt dit in samenwerking met de regionale organisaties voor natuurbescherming en natuurbeheer.

Natuur & Zo heeft onder andere als taak om het onderwijs te ondersteunen met onder meer leskisten, veldwerkmaterialen, projecten, lesprogramma's enz.

Voorts doen zij ook suggesties voor activiteiten en materialen van andere organisaties, die zich met natuur- en milieueducatie bezighouden. Zo zijn er excursies en museumbezoek, die in aanvulling op onze activiteiten nog meer natuur- en milieueducatie in het onderwijs brengen. Op de website staat een overzicht van de mogelijkheden.

Activiteit: infoloket/adviescentrum
gidsen/begeleiding, wandelingen, veldwerk, vorming

Faciliteiten: informatieloket, documentatiecentrum

Leermiddelen: lespakket, veldstudiemateriaal, veldwerkkoffer/rugzak,
publicatie, spel, film, cd-rom, kaart

Zeeland (NL)

Nieuwendijk 15
NL - 4381 TV Vlissingen
T 0031 (0)118 41 24 98
E info@muzeem.nl

www.muzeem.nl

Zeeuws maritiem muZEEum

Het Zeeuws maritiem muZEEum is gelegen in Vlissingen (NL), het maritieme bolwerk van Zeeland, met zijn boulevards, havens en scheepsbouw.

Het muZEEum is gevestigd in een gebouwencomplex met panden uit de 16e, 17e, 18e en 21e eeuw. Deze panden zijn door moderne architectuur op bijzondere wijze met elkaar verbonden. Het schitterend gerestaureerde Lampsinshuis uit 1641 vormt het hart van het muZEEum. In dit voormalige stadspaleisje uit de Gouden Eeuw maak je kennis met de grootse maritieme geschiedenis van Zeeland. Geniet van het adembenemende uitzicht op zee vanaf het dakbalkon met het unieke 17e-eeuwse uitkijktorentje.

De rijke Zeeuwse maritieme geschiedenis kun je zien, horen, ontdekken en ervaren, in vier thema's: Water, Werk, Glorie en Avontuur. Educatie is dus een wezenlijk onderdeel van het muZEEum. Voor het bezoek van scholen zijn er verschillende leuke educatieve mogelijkheden en rondleidingen met speciale tarieven.

Activiteit: maritiem museum
gidsen/begeleiding, atelier, stadswandelingen, evenementen

Faciliteiten: tentoonstellingsruimte, historische site, tuin, vergaderzaal, winkel

Leermiddelen: educatieve website, folder/brochure, publicatie, lespakket, kaart, spel

Binnenland

Dijkstraat 8
2630 Aartselaar
T 03 450 45 11
E info@aquafin.be

www.aquafin.be

Aquafin nv

Aquafin zuivert ongeveer 68% van al het huishoudelijk afvalwater in Vlaanderen. Ze ontwerpen, financieren, bouwen en exploiteren de bovengemeentelijke faciliteiten voor waterzuivering in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij. Het Vlaamse Gewest bepaalt het beleid inzake waterzuivering. Aquafin is verantwoordelijk voor het beheer van 220 rioolwaterzuiveringsinstallaties, 958 pompstations en 4.275 kilometer leidingen. Het waterzuiveringsbedrijf heeft sinds 1990 ook een specifiek aanbod op maat van steden en gemeenten voor de uitbouw en het beheer van hun rioolstelsel.

Klassen (tot max. 25 leerlingen) kunnen in een aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties in Vlaanderen een gratis rondleiding van twee uur aanvragen. Aquafin ontwikkelde een informatieve folder en het lespakket 'De weg naar zuiver water' voor de eerste graad.

Meer info op de website

Activiteit: waterzuiveringsbedrijf
rondleiding

Leermiddelen: lespakket, folder

St Sebastiaanlaan 13
8600 Diksmuide
T 050 82 57 26
E cvn.west-vlaanderen@skynet.be

www.c-v-n.be

CVN West-Vlaanderen

Het Centrum Voor Natuur- en milieueducatie (CVN) organiseert al meer dan 40 jaar cursussen voor volwassenen over natuur en milieu. De cursus Natuurgids vormt de ruggraat van de werking van het CVN. Ongeveer 7.000 cursisten ontvingen ondertussen het diploma 'natuurgids'. De opleiding van één jaar bestaat voor de helft uit theoretische lessen die o.a. fauna en flora, algemene ecologie en de methodiek van het gidsen behandelen, en voor de andere helft uit natuurexcursies. Na deze cursus hebben de cursisten een ruime basiskennis over natuur en milieu en zijn ze in staat een eenvoudige natuurwandeling te geven voor een doorsneepubliek. Daarna zijn ook vervolgcursussen mogelijk zoals de kust- en poldergids.

Verder organiseert het CVN ook korte cursussen (bv. voor lesgevers), vakantiecursussen en vervolgmodes. Ook biedt het CVN stageplaatsen voor studenten aan. Vacatures voor beroepskrachten en vrijwilligers worden op de website aangekondigd.

Wie interesse heeft om een cursus in West-Vlaanderen te volgen, kan voor meer info terecht bij de educatieve medewerker van CVN West-Vlaanderen, Ann d'Heedene

Activiteit: vorming, gids, wandelingen

Faciliteiten: leslokaal

Leermiddelen: lespakket, veldstudiemateriaal

Binnenland

Ieperleedijkstraat 1a
8650 Merkem
T 058 28 70 56
E info@deboot.be

www.deboot.be

De BOOT vzw

Met de klas op rondvaart in de Westhoek, (zonne)fietsen of kano, wandelen, huifkarren. De Boot biedt op maat gesneden tochten aan voor scholen en andere groepen van twee uur tot vijf dagen.

Zowat halverwege de bron en de monding van de IJzer heeft vzw De Boot aan boord van de ecoboot Isera zijn thuisbasis gevonden. Dit voormalige binnenschip ligt op het Kanaal Ieper-IJzer aan de Driegrachtenbrug te Merkem en wordt geleidelijk aan uitgebouwd als grensoverschrijdend bezoekerscentrum voor de Ilzervallei. Je bepaalt zelf op welke plaats de activiteiten zich afspelen. En tussendoor of achteraf bieden we een barbecue, een eenvoudige broodmaaltijd of een driegangenmenu aan.

Meer info op de website

Activiteit: boottocht, bezoekerscentrum
rondleiding, wandelingen, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: binnenschip, bar, fietsen, zonneboten, zonnefiets

Leermiddelen: lespakket, folder, audiogids

Scheldelaan 444
Haven 621
2040 Lillo
T 03 569 90 12
E info@havencentrum.be

www.havencentrum.be

Havencentrum Lillo

Het Havencentrum vervult een dienstverlenende taak voor het onderwijs in de breedste zin van het woord. Leerlingen uit zowel het lager - (derde graad) en het secundair onderwijs, alsook studenten uit het hoger onderwijs kunnen in het Havencentrum voor havenondericht terecht. De confrontatie met de havenrealiteit is de beste manier om die te leren kennen en waarderen, door oog in oog staan met de haven, haar mensen, haar faciliteiten en haar schepen. Hiervoor werden een veertigtal excursiepunten geselecteerd, die ter plekke bezocht worden onder leiding van eigen opgeleide gidsen. Daarnaast zijn er lespakketten, die gedifferentieerd worden per niveau en studierichting. Specifiek is er voor de lagere graad secundair onderwijs een dagprogramma waarbij uiteenlopende landschappen bestudeerd worden, aansluitend bij het leerplan voor het vak aardrijkskunde. Het programma voor de hogere graad is aangepast aan het profiel van de studenten (studierichting, taal, eventuele interesses) en omvat een achttal interessante observatiepunten (sluizen, kaaien, loodsen, ...)

Met video's, gastsprekers en vooral de tentoonstellingsruimte worden complementaire aspecten uit de transport- en havenwereld belicht. Dit alles wordt logistiek ondersteund door de accommodatie van het centrum.

Activiteit: bezoekerscentrum
wandelingen, gidsen/begeleiding,
tentoonstelling, veldwerk, vorming

Faciliteiten: informatieloket cafetaria, leslokaal,
havengebied, wandelroute

Leermiddelen: lespakket, poster, publicatie,
folder/brochure, veldstudiemateriaal,
educatieve website

Binnenland

Haanhevel 7
2200 Herentals
T 0800 90 300
E info@hidrodoe.be

www.hidrodoe.be

Hidrodoe, waterwereld

In Hidrodoe ontdek je de wondere wereld van water, een spetterende uitstap voor klein en groot!

Elke dinsdag kunnen klassen uit het secundair onderwijs op ontdekking gaan. In Hidrodoe wordt theorie omgezet in praktijk: een waterstofraket lanceren, watermoleculen bouwen, drinkwaterproductie enz.

Zowel de fysisch, chemische als maatschappelijke en taalkundige aspecten van water worden door de leerlingen onder de loep genomen.

Onder leiding van een educatief medewerker biedt Hidrodoe een all-informule op maat aan voor eerste en tweede graad secundair. Via www.hidrodoe.be kun je gratis lespakketten samenstellen met een zoektocht op maat van de leerlingen. Het bezoek duurt ongeveer twee à drie uur. Het educatief watercentrum voorziet ook uitstappen voor een hele dag. Meer info op de website.

Hidrodoe is een realisatie van Pidpa, het waterbedrijf dat actief is in de provincie Antwerpen.

Activiteit: themapark, bezoekersventrum
gidsen/begeleiding, tentoonstelling, wandelingen, ateliers

Faciliteiten: interactieve tentoonstellingsruimte, documentatiecentrum, labo, filmzaal, cafetaria, winkel, wandelroute

Leermiddelen: lespakket, meetinstrumenten, folder/brochure, educatieve website

Vautierstraat 29
1000 Brussel
T 02 627 42 47
E hugo.vandendries@natuurwetenschappen.be

www.natuurwetenschappen.be

Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

De zee komt tot in Brussel! Kom maar een kijkje nemen in de ontdekkingsruimte Noord-zee. Je kunt er op een leuke en interactieve manier kennismaken met verschillende bewoners die in en om de Noordzee leven. De kustlijn is immers meer dan water en zand...

Verschillende onderwerpen komen aan bod: duinvorming, camouflagetechnieken bij vissen, het leven van de krab... Ook vogelliefhebbers blijven niet op hun honger zitten. Na deze ontdekkingstocht zul je beslist met andere ogen naar onze kust kijken!

De educatieve dienst van het Museum voor Natuurwetenschappen heeft een speciaal interactief atelier opgesteld waarbij de bewoners in en aan zee al hun geheimen prijsgeven. Het atelier (twee uur) vormt een prima voorbereiding voor zeeklassen. Een aangepast programma werd ontwikkeld voor blinden en slechtzienden.

Activiteit: Museum voor Natuurwetenschappen, wetenschappelijke instelling
tentoonstellingen, evenementen, rondleidingen, natuurateliers, gidsen/
begeleiding, vorming, vakantiestages

Faciliteiten: interactieve tentoonstellingsruimten, bibliotheek, cafetaria, labo, leslokaal, winkel, picknickruimte, wifi-ruimte, auditorium

Leermiddelen: didactische dossiers, werkbladen, publicaties, folders/brochures, materiaal voor natuurateliers, museumwinkel met cd-roms, posters ..., educatieve website

Binnenland

De Gheeststraat 16
9300 Aalst
T 053 72 94 20
E info@milieuboot.be

www.milieuboot.be
www.water4all.be

Milieuboot

Wil je ook weten of het water van de waterlopen in Vlaanderen nu wel of niet proper is? Ben je benieuwd hoe het zit met de fauna en flora langs de waterloop? Wat betekent water voor ons en voor de natuur?

De Milieuboot neemt je mee voor een boeiende en leerzame verkenningstocht op de Vlaamse rivieren en kanalen. Tijdens deze ontdekkingstocht kun je observeren, je kennis bijschaven, actief meedenken en meewerken. Tijdens de educatieve milieuboottochten maken jaarlijks zo'n 15.000 jongeren en volwassenen op aanschouwelijke wijze kennis met alle aspecten van de waterweg, het landschap in de omgeving en het leven op, om en in het water.

Klassen uit de 2e en 3e graad van het lager onderwijs en 1e graad van het secundair onderwijs ontvangen het lespakket 'Op Sleptouw'.

Het educatief project 'Water4all' is een NME-pakket dat jongeren uit het secundair onderwijs wil laten kennismaken met de waterlopen in hun buurt en streek en hen wil informeren over de weg die het water aflegt naar, in en van de school.

Meer info op de website

Activiteit: boottocht, milieuorganisatie
wandelingen, gidsen/begeleiding

Faciliteiten: schip, documentatiecentrum

Leermiddelen: lespakket, folder, publicaties, video/dvd, infofiches, educatieve website

Technopolis

Zelf Neptunus spelen en over de golven heersen? Schakelen met water? Of ontdekken hoeveel water er in jou zit? In Technopolis, het Vlaamse doe-centrum voor wetenschap en technologie, kan het allemaal!

Je vindt hier meer dan 280 interactieve opstellingen die je uitnodigen om te experimenteren en waar je de wetenschap en technologie ontdekt die schuilgaat achter vertrouwde dingen. Leuk, spannend én leerrijk!

Technopolis biedt scholen educatieve pakketten en andere leerrijke programma's op maat aan.

Reserveren kan via 015 34 20 00 of via mijnbezoek@technopolis.be

Meer info op de website www.technopolis.be

Activiteit: themapark, bezoekerscentrum
tentoonstelling, lezingen, vorming, evenementen, ateliers, animaties,
experimenten, schoolbezoeken

Faciliteiten: interactieve tentoonstellingsruimtes, labo, leslokaal, winkel, documentatiecentrum, restaurant

Leermiddelen: digitaal lesmateriaal, lespakketten, meetinstrumenten, cd-rom, spel, educatieve website

Technologielaan
2800 Mechelen
T 015 34 20 00
E mijnbezoek@technopolis.be

www.technopolis.be

Binnenland

Alfons Van de
Maelesstraat 96
9320 Erembodegem
T 053 72 64 45
E info@vmm.be

www.vmm.be/educatie
www.milieurapport.be
www.floepje.be

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De Vlaamse Milieumaatschappij speelt een cruciale rol in het integraal waterbeleid. Ze meet en controleert de kwantiteit en kwaliteit van water, beheert watersystemen, int een heffing op watervervuiling en op grondwaterwinning, adviseert over milieuvergunningen en zorgt voor de planning van en toezicht op de zuiveringsfaciliteiten. Verder bewaakt de VMM de luchtkwaliteit, inventariseert ze wie wat loost en doet ze beleidsvoorstellen.

De VMM neemt deel aan het internationaal milieubeleid. Via informatie en sensibilisering wil ze aanzetten tot milieusparend gedrag.

Ze stelt tevens het Milieurapport Vlaanderen op. MIRA analyseert en evalueert de toestand van het leefmilieu en het milieubeleid, en kijkt vooruit op mogelijke milieuontwikkelingen. Het MIRA-T rapport omvat een deel 'Kust en Zee' waar het de toestand van onze kustzone schets. Het rapport is te vinden op: www.milieurapport.be

De VMM stelt op haar website een schat aan informatie over water en lucht ter beschikking. Verder bieden de professionele publicaties van de VMM boeiende informatie over het milieu, zowel voor leerkrachten als voor studenten.

Activiteit: overheidsinstelling
infoloket/adviescentrum

Faciliteiten: bibliotheek

Leermiddelen: informatieve website, publicatie, folder/brochure, tijdschrift, interactief spel

ZOO Antwerpen

Koningin Astridplein 26
2018 Antwerpen
T 03 202 45 40
E reservaties@kmda.org

www.zooantwerpen.be

Hangen je leerlingen de aap uit? Dan is het hoog tijd voor een leerrijke, interactieve uitstap boordevol edutainment. Pinguïns in Vriesland, olifanten en giraffen in een unieke Egyptische tempel en nijlpaarden in een roze villa: er zijn meer dan 950 soorten en ruim 5000 dieren te bewonderen.

Het dierenpark biedt keuze uit een waaier van beestige schoolprojecten. Stuk voor stuk tot de verbeelding sprekende thema's op het niveau van je klas én conform de eindtermen. Ervaren gidsen brengen de stof ongedwongen over. Daarvoor heeft de zoo speciaal ingerichte themaruimtes, of trekt je klas naar een gepaste plek in de dierentuin. Bovendien bereid je je klasuitstap prima voor met de observatiebladen die je gratis kunt downloaden van de website www.ZOOantwerpen.be.

ZOO Antwerpen staat in 2008 helemaal in het teken van WATER. Laat je nat spetteren tijdens de gekke kunsten van de zeeleeuwen in hun splinternieuwe show, ontdek de verschillende wateractiviteiten in de tuin en steek ondertussen heel wat op over de meest kostbare bron van leven op onze planeet.

Reserveren kan via 070 23 33 54 of via reservaties@kmda.org

Activiteit: dierentuin, bezoekerscentrum
tentoonstelling, ateliers, animaties, schoolbezoeken,
rondleiding/gids, bezoek achter de schermen

Faciliteiten: dierenverblijven, labo, leslokaal, winkel, documentatiecentrum, restaurant

Leermiddelen: digitaal lesmateriaal, lespakketten, educatieve website

Educatieve projecten en evenementen

Are you Waterproof

Areyouwaterproof is een vereniging van maritieme scholen en werkgevers die jongeren warm willen maken voor een **opleiding en loopbaan op het water**. Met een maritiem diploma kun je terecht in de baggervvaart, binnenvaart, koopvaardij, sleepvaart, shortseashipping of bij waterwegen en zeewezen.

De maritieme scholen bieden opleidingen op diverse niveaus aan:

- In het **secundair onderwijs** kun je kiezen tussen een opleiding 'dek' of 'machine' in het KTA Zwijndrecht – Cenflumarin in Kallo (www.ktazwijndrecht.be) of het Maritiem Instituut Mercator in Oostende (www.maritiemonderwijs.be) .

Als je de afdeling dek volgt, leer je varen en manoeuvreren met een schip. In de afdeling machine leer je scheepsmotoren te onderhouden.

- Na drie jaar opleiding **hoger onderwijs** in de Hogere Zeevaartschool in Antwerpen (www.hzs.be) behaal je een bachelordiploma 'nautische wetenschappen' of in de 'scheepswerktuigkunde'. Voor een master volg je nog een aanvullend jaar.

www.areyouwaterproof.be

info@areyouwaterproof.be

GREEN vzw

Het Global Rivers Environmental Education Network (GREEN) is een organisatie die jongeren en volwassenen duurzaam leert leven. Al tien jaar ontwikkelt en begeleidt GREEN **projecten, vormingen en lespakketten** rond water, energie, mobiliteit, duurzame consumptie, natuur enz. GREEN stimuleert en ondersteunt participatie aan het beleid en doet aan ontwikkelingssamenwerking.

Particulieren, verenigingen, scholen, besturen enz. kunnen bij hen terecht met vragen over NME. GREEN vzw promoot en ondersteunt NME in het onderwijs, de jeugdwerving en het verenigingsleven. Iedereen kan in het steunpunt in Brussel gratis leermiddelen, boeken en andere materialen uitlenen.

Het steunpunt in West-Vlaanderen is te bereiken op T 0473 56 02 89.

www.green.be

bram@greenbelgium.org

Planeet zee

Planeet zee is een **interdisciplinair leerproject over het zeewetenschappelijk onderzoek** voor jongeren tussen 16 en 19.

De **rode draad** doorheen dit e-learningproject is een virtuele zeiltocht langs kustgebieden, ondiepe zeeën en op de open Noord-Atlantische oceaan, die jongeren confronteert met specifieke vraagstukken, eigen aan de zee.

De **hoofdthema's** (biodiversiteit, levende en niet-levende rijkdommen, klimaat-oceaan interacties, zee en maatschappij, fysische omgeving, havens en scheepvaart) vallen terug op het allerbeste, hedendaagse onderzoek van de oceanen.

Via een **interactieve website** wordt deze rijke bron aan informatie in 21 aparte lesmodules gepresenteerd, elk bestaande uit een theoretisch (tekst, foto's, animaties, filmpjes) en praktisch gedeelte met meer dan 70 activiteiten en opdrachten die individueel of in groep kunnen worden uitgevoerd. Door het oplossen van deze opdrachten en onderzoeksvragen worden de leerlingen al doende zelf jonge zeewetenschappers. Er is tevens een **wedstrijd** aan verbonden met als hoofdprijs een week op expeditie met een onderzoeksschip.

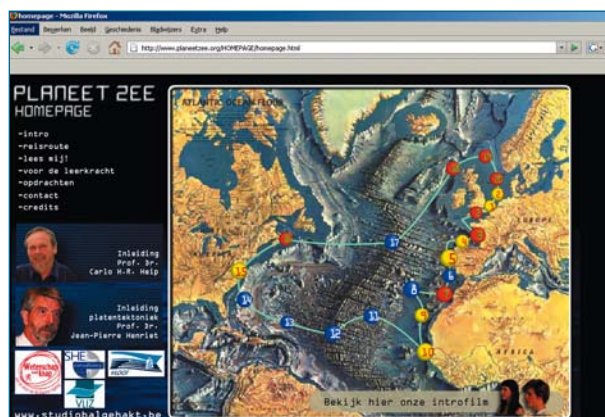
De website is het hele jaar door vrij toegankelijk maar inschrijven voor de wedstrijd kan jaarlijks tot eind maart. De expeditie vindt plaats telkens net na de paasvakantie.

Planeet Zee is een initiatief van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) i.s.m. SHE Consultancy, Studio Bal Gehakt en DAB Vloot van de Vlaamse overheid. Het project past binnen het Actieplan 'Wetenschapsinformatie en Innovatie' van de Vlaamse overheid.

Meer info staat op de website of is te verkrijgen bij Evy Copejans - Vlaams Instituut voor de Zee - T 059 34 21 30 - evy.copejans@vliz.be

www.planeetzee.org

info@planeetzee.org

Milieuzorg op School (MOS)

MOS is een milieuzorgproject voor kleuter- tot hoger onderwijs dat de school helpt om op een pedagogisch verantwoorde manier de school milieuvriendelijker te maken. Het MOS-project biedt educatieve en praktische ondersteuning om een eigen milieuzorgsysteem uit te bouwen.

De themabundels voor het secundair zijn 'afvalpreventie en duurzame materialen', 'energie', 'mobiliteit op school' en 'water op school'. Dit schooljaar verschijnt de laatste bundel: 'vergroening'.

MOS-scholen kunnen na een jaar milieuzorg een kwaliteitslabel (een zogenaamd MOSlogo) behalen.

Meer info staat op de website.

www.milieueducatie.be/mos

WaterWeer&Wind

WaterWeer&Wind is een educatief project over het weer en klimaat: een voorstel tot samenwerking tussen leerkrachten en twee meteorologen.

Aan de hand van het '**Climate Education Program**' worden de thema's weer en klimaat boeiend gemaakt voor onze jeugd. WaterWeer&Wind wil een globaal kader voor het klimaatgebeuren scheppen, jongeren laten inzien dat ons weer en klimaat zich niet alleen aan onze achterdeur afspeelt maar een gevolg is van allerlei fysische en dynamische processen die plaatsvinden over de hele wereld.

Voor het lager secundair onderwijs wordt de nadruk gelegd op de indeling van de verschillende klimaten en de eigenschappen op het gebied van industrie, landbouw enz. In het hoger secundair onderwijs kan de link gemaakt worden met de lessen fysica en informatica, zoals analyse van meteorologische gegevens van de eerste poolnacht op Antarctica op de Belgica of het bestuderen van de dynamica van de wind.

Dankzij de steun van CO2logic (www.co2logic.com), een Belgisch bedrijf dat andere bedrijven helpt hun impact op het klimaat te verminderen, komt WaterWeer&Wind **gratis een les over het klimaat** geven aan klassen uit het 4e, 5e en 6e jaar van het basisonderwijs en het 1e en 2e jaar van het secundair onderwijs. De behandelde thema's worden in overleg met de leerkrachten bepaald zodat ze in de lessen passen, in scholen of op zeeklassen. Scholen kunnen online hun aanvraag maken op de site.

www.waterweerwind.be
tom.elegeert@telenet.be

www.climate-education.be
marc_de_keyser@hotmail.com

Week van de Zee – De Goede Visdag

De **Week van de Zee** is een aandachtswEEK waarbij het ontdekken, beleven en leren kennen van zee, strand en duinen centraal staat. Ze vindt elk jaar plaats tijdens de laatste week van april en de eerste week van mei. Er valt zoveel te beleven tijdens de 'Week van de Zee', voor het onderwijs, de kustbewoner en de kustbezoeker, dat één week niet meer volstond! Ondertussen bieden kustgemeenten, bezoekerscentra en verenigingen zoals Horizon Educatief vzw het hele jaar door NME activiteiten aan. Activiteiten die je in staat stellen om je eigen Week van de Zee te maken in de periode die voor jou en jouw school past.

De Week van de Zee werkt eveneens met thema's, thema's die gelinkt zijn aan onze zintuigen.

Een activiteit in het kader van de Week van de Zee die elke school kan organiseren is 'De **Goede Visdag**'. Die dag behandel je (duurzame) visserij in je les en eet je 's middags duurzame vis in het schoolrestaurant!

Meer info op www.weekvandezee.be

en bij Steunpunt voor Natuur-en Milieu-Educatie Kust

- Claude Willaert, Provinciaal Ankerpunt Kust:

Wandelaarkaai 7 - 8400 Oostende - T 059 34 01 64 – claudewillaert@west-vlaanderen.be

- Leo Declercq, Provinciehuis Boeverbos:

Koning Leopold III-laan 41 - 8200 Sint Andries - T 050 40 33 11

leo.declercq@west-vlaanderen.be

www.weekvandezee.be

info@weekvandezee.be

Wetenschapsweek en -feest

Wetenschap? Die kan verrassend, verwonderend en vernieuwend zijn.

Klassen kunnen het zelf ontdekken tijdens de **Vlaamse Wetenschapsweek**. Elke twee jaar staan tien dagen lang overal in Vlaanderen wetenschappelijke activiteiten in de kijker: van biologie en chemie over aardrijkskunde en geschiedenis tot kunst, cultuur en milieu.

De boodschap van de startviering van deze week, het **Wetenschapsfeest**, is dan ook zelf doen en beleven. Op de **Wetenschapsmarkt** pakken universiteiten, hogescholen, wetenschappelijke instellingen, verenigingen en federaties en nog vele andere instanties uit met verbluffende interactieve experimenten en demonstraties.

De Vlaamse Wetenschapsweek wordt georganiseerd door Technopolis, het Vlaamse doe-centrum voor wetenschap en technologie. De Vlaamse Wetenschapsweek is een initiatief van de Vlaamse overheid en past in het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie.

Meer info staat op de website.

www.wetenschapsweek.be

info@wetenschapsweek.be

De Zee van Toen

Het project de Zee van Toen wil een aanzet geven tot de ecologische geschiedenis van de Zuidelijke Noordzee door een gerichte bevraging van vissers op rust (voor de periode 1930-1980). Vissers beschikken over een bijzonder grote zeekennis. Ze zijn zowat de enigen die dag in dag uit op zee aanwezig zijn én er een activiteit ontplooien die alles te maken heeft met de natuur. Aan de hand van hun waarnemingen van vissen, zeezoogdieren, inktvissen, ... kan een beter beeld verkregen worden van hoe de ecologie van de zee evolueerde.

De ingewonnen informatie wordt gepubliceerd in het boek De Zee van Toen (2008).

Voor het secundair onderwijs en de volwassenenvorming wordt een educatieve brochure samengesteld die de gebruikte methode (mondelinge geschiedenis), educatie voor duurzame ontwikkeling, nieuwe inzichten en begrippen, de ervaringen van het hele proces, de vele invalshoeken (biologie, aardrijkskunde, taal, geschiedenis, vakoverschrijdende vaardigheden) en de mogelijkheden om zelf een analoog project op te zetten toelicht.

De Zee van Toen is een project van de Provincie West-Vlaanderen binnen het EU Doelstelling 2-programma en gebeurt in samenwerking met het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ).

Meer info op www.west-vlaanderen.be/dezeevantoen
en bij Steunpunt voor Natuur- en Milieueducatie Kust
Leo Declercq

Provinciehuis Boeverbos

Koning Leopold III-laan 41

8200 Sint-Andries

T 050 40 33 11

E leo.declercq@west-vlaanderen.be

www.west-vlaanderen.be/dezeevantoen

www.ikhebeenvraag.be

Heb je een wetenschappelijke vraag? Op deze **interactieve vraagbaak** kun je ze stellen aan de experts.

Binnen dit webproject kan het brede publiek, van jong tot oud, allerlei wetenschappelijke vraagstukken kwijt: vragen over aardrijkskunde, biologie, chemie, fysica en wiskunde, maar even goed over taal en literatuur, psychologie, geschiedenis, wijsbegeerte... Wetenschappers van 14 Belgische onderzoeksinstituten en universiteiten geven antwoord. Huiswerkvragen of vragen naar een medische diagnose worden niet beantwoord.

www.ikhebeenvraag.be

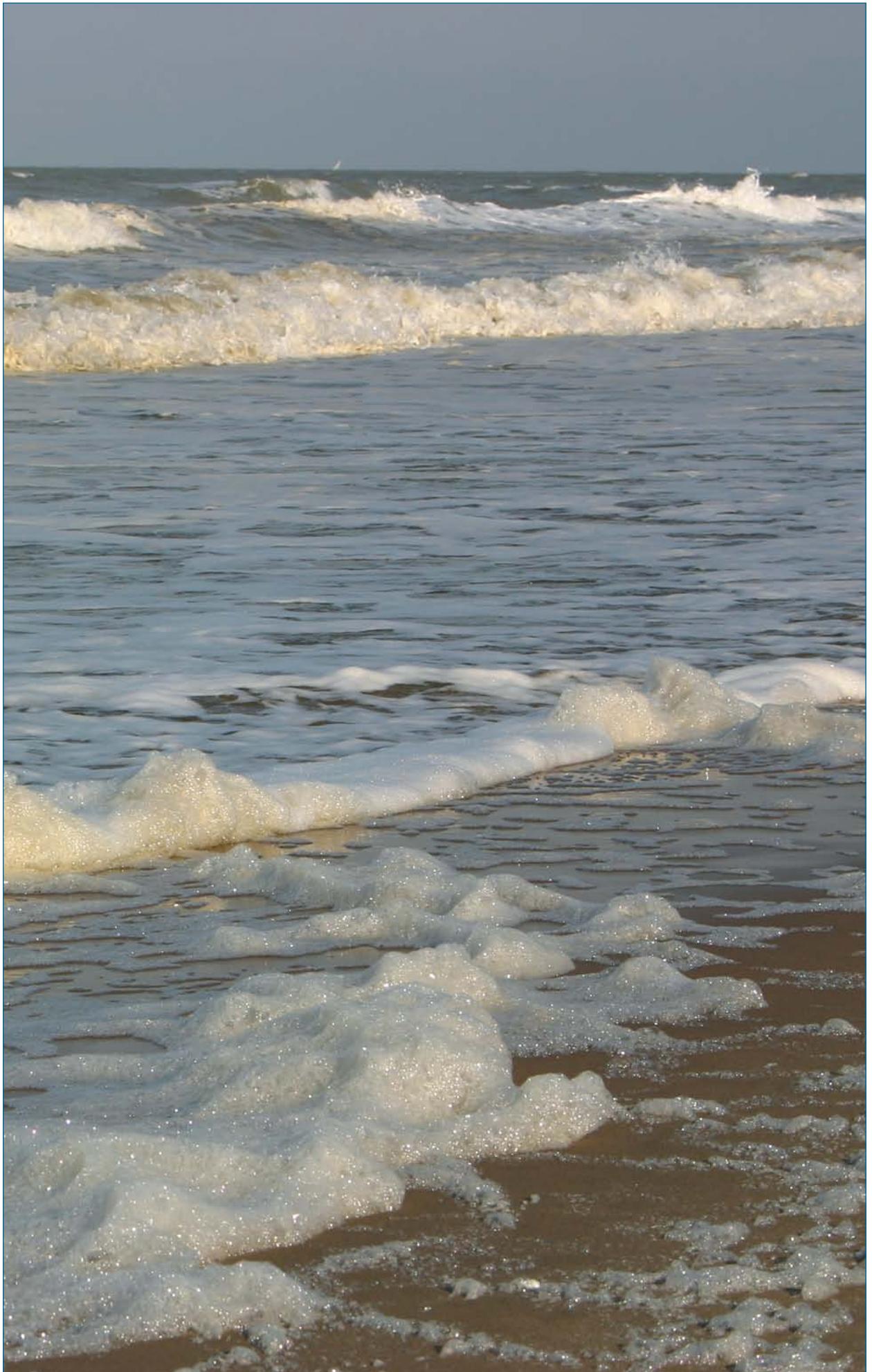

ZeelnZicht

De Nederlandse stichting 'ZeelnZicht' wil de onderwaternatuur van de Noordzee dichterbij publiek, beleid en politiek brengen. Om dit doel te bereiken wordt op een educatieve website een schat aan beeld- en voorlichtingsmateriaal van diverse aspecten van de mariene wereld aangeboden. Hiertoe behoren onderwaterbeelden, onderwatergeluiden, het volgen van gezenderde zeehonden en een uitgebreide encyclopie vol informatie over allerlei aspecten van het boeiende onderwaterleven.

www.zeeinzicht.nl
info@zeeinzicht.nl

Natuurverenigingen

Jeugdbond voor Natuur- en Milieu (JNM)

JNM staat voor Jeugdbond voor Natuur en Milieu, een vereniging voor jongeren tussen 7 en 25 jaar die geïnteresseerd zijn in natuurstudie, natuurbeheer en milieubescherming.

Natuurgebieden over heel Vlaanderen worden verkend met als doel zich te verdiepen in de diversiteit van het planten- en dierenrijk en waar mogelijk ook aan natuurbeheer te doen. JNM heeft een sensibiliseringsopdracht en probeert jongeren bewust te maken om op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven te gaan. Er worden tal van projecten en nationale bijeenkomsten rond specifieke onderwerpen georganiseerd. Het kampenseizoen is het hoogtepunt van het activiteiten aanbod.

JNM heeft 50 lokale afdelingen in Vlaanderen, o.m. ook aan de Oostkust, Middenkust, Westkust en in Brugge. Meer info over de lokale werking en activiteiten staan op de website.

Kortrijksepoortstraat 192
9000 Gent
T 09 223 47 81

info@jnm.be
www.jnm.be

Natuur en Wetenschap

Natuur & Wetenschap is een jeugdvereniging die jongeren de kans geeft om wetenschappen mee te maken en de natuur te beleven. Waterbeestjes zoeken? Op trektocht in natuurparken? Schedels prepareren? Oriëntatietochten maken? Roofvogels of vleermuizen van dichtbij leren kennen? Fossielen zoeken? Een handje toesteken bij natuurbeheerswerken? Dat kan allemaal bij NeW., tijdens een namiddagje workshops, mee op daguitstap of tijdens de vakantie op kamp.

Over heel Vlaanderen heeft NeW verschillende regionale werkingen. Voor de kustregio kunnen ook verschillende publicaties zoals Noordzeeschelpen, de Golfbreker, De Noordzeevissen, de ict-biotopengids cd, ... besteld worden bij Jack Lauwers - Liefkemoreslaan 1 - 8450 Bredene - T 059 32 10 61

Baalse Baan 287
3128 Baal
T 016 53 73 75

jack.lauwers@pandora.be
www.natuurenwetenschap.be

Natuurpunt vzw

Natuurpunt is de grootste vereniging in Vlaanderen die opkomt voor natuurbehoud en landschapszorg. Ze heeft meer dan 500 natuurgebieden in beheer met natuur om in te wandelen of TE fietsen en om van te genieten. Zo ook zijn er verschillende voorzieningen om vogels te observeren en organiseert Natuurpunt allerlei activiteiten om de mens in contact te brengen met de natuur.

Aan de kust heeft Natuurpunt verschillende bezoekerscentra en organiseert in de natuurgebieden begeleide wandelingen voor jong en oud. (Meer info zie fiches natuurgidsen natuurpunt Westkust, Middenkust, De Haan en Knokke-Heist.)

Natuurpunt verspreidt de programmaprofolder 'Zomerwandelingen' en de 'Kust- & Zeegids', een aantrekkelijke brochure waarin de mogelijkheden van natuur- en landschapsbeleving in de kustregio worden voorgesteld.

Naar de schoolgaande jeugd toe werd in 2007 ter gelegenheid van het Jaar van de Dolfijn samen met tal van partners een campagnewebsite (www.jaarvandedolfijn.org) uitgewerkt met een uitgebreid educatief pakket. Ook een boek over dolfijnen in de Noordzee 'Worden dolfijnen nooit verliefd?' (i.s.m. jeugdauteur Patrick Lagrou) werd uitgewerkt. Voor volwassenen werd het boek 'Dolfijnen en walvissen in de Noordzee' uitgebracht i.s.m. Stichting de Noordzee.

Coxiestraat 11
2800 Mechelen
T 015 29 72 11

info@natuurpunt.be
www.natuurpunt.be

De Zeevonk

De Zeevonk is een natuurvereniging aan de Westkust voor kinderen en jongeren tussen 6 en 16 jaar.

Tien zaterdagmiddagen per jaar gaan ze op ontdekking in de natuur van De Panne en omstreken. De activiteiten zijn meestal gelinkt aan een bepaald thema of seizoen en altijd op een speelse manier gebracht. Voorbeelden zijn: werken rond vogelvoer, kiemplantjes, opdrachtjes over schelpen, zintuigentocht, kaartlezen enz. De ervaringen die de kinderen tijdens deze activiteiten beleven komen weer boven water op de schoolbanken. Er wordt telkens samengekomen in lokaal De Korre in De Panne.

Vrijwilligers van De Zeevonk werkten, met de steun van tal van overheden, de brochure 'Ontdek het Grenspad' uit (te verkrijgen bij Toerisme De Panne in drie talen) waarin het grenspad in het Westhoekreservaat educatief wordt bekeken. Met een Grenspadrugzak kan iedereen allerlei opdrachten langs dit pad uitvoeren. Deze rugzakken kun je gratis huren in het VBNC De Nachtegaal te De Panne.

Meer info is te verkrijgen bij Ann Maertens - T 058 41 41 91 - E ann.maertens@scarlet.be

Watersportverenigingen

Bloso (Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie) heeft dertien sportcentra in Vlaanderen waarvan drie aan de kust. In deze Bloso-centra worden tijdens het schooljaar sportklassen en schoolsportdagen georganiseerd. De Bloso-sportkampen hebben plaats tijdens de vakantieperiodes.

Ook de individuele sporter, bedrijven, sportclubs en sportfederaties kunnen er terecht voor sportdagen, trainingen en stages.

Meer info op www.bloso.be

Centra aan de kust:

Bloso Nieuwpoort Havengeul

Paul Orbanpromenade 8

8620 Nieuwpoort

T 058 23 58 91

nieuwpoort@bloso.be

Bloso Nieuwpoort Wittebrug

Bruggesteenweg 9

8620 Nieuwpoort

T 058 23 58 91

nieuwpoort@bloso.be

Bloso centrum Blankenberge

Koning Boudewijnlaan 15 b

8370 Blankenberge

T 050 42 64 42

blankenberge@bloso.be

Duikscholen en -clubs

Actinia Diving

info@actinia.be

www.actinia.be

zwembad Middelkerke

Mercator Divers Oostende

T 059 43 57 48

info@mercatordivers.be

www.mercatordivers.be

zwembad Oostende

Coral – De Haan

T 050 38 28 15

www.duikschool-coral.be

zwembad De Haan

Nieuwpoortse Duikclub vzw

T 0486 30 80 32

info@nieuwpoortseduikclub.be

www.nieuwpoortseduikclub.tk

zwembad Nieuwpoort

Diepzeeduivels

diepzeeduivels@telenet.be

www.diepzeeduivels.be

zwembad Koksijde

Scuba diving team

T 0486 12 58 79

info@sdto.be

www.sdto.be

zwembad Oostende

Duikersclub Guy Serville

T 0498 86 98 97

info@guyserville.be

www.guyserville.be

zwembad Koksijde

Tarpoenduikers

T 050 41 72 22

tarpoenduikers@nelos.be

www.tarpoenduikers.be

zwembad De Haan

Duikernikkers DNBO

T 0477 31 35 95

dnbo@nelos.be

www.duikernikkers.be

zwembad Bredene

Tortuga divers

T 050 28 19 46

tortuga.divers@advalvas.be

www.tortugadivers.be

zwembad Bredene

Duikpunt

Torhoutsesteenweg 551

8400 Oostende

T 059 80 09 51

duikschool@duikpunt.be

www.duikpunt-duikschool.be

zwembad Oostende

Vlaamse onderwatertoeristen

T 050 41 07 04

vot_bestuur@yahoo.com

home.scarlet.be/vot

zwembad Oostende

Okeanos

T 059 23 55 14

lucaelvoet@yahoo.com

www.okeanos.co.nr

zwembad Oostende

Duikschool de Zeekat

T 050 54 77 23

daniel.de.graave1@pandora.be

www.angelfire.com/de3/zeekat

zwembad Zeebrugge

Landelijke zeilwagenfederatie Lazef vzw

Zeilwagenrijden is een spectaculaire zeilsport voor wie van wind, snelheid en avontuur houdt. Geen motorgeronk, geen uitlaatgassen. Alleen het geluid van de roffelende wielen op het harde zand en het fluiten van de wind in het strak gespannen zeil begeleiden de zeilwagen.

De zeilwagenfederatie groepeert alle Vlaamse zeilwagenclubs. Deze door het Bloso erkende sportfederatie heeft z'n sportfaciliteiten op het strand van De Panne en organiseert initiaties zeilwagenrijden voor scholen, groepen en bedrijven.

Dynastielaan 20
8660 De Panne
T 058 41 57 47

info@lazef.be
www.lazef.be

© Caroline

Sportievak vzw

Sportievak vzw ontstond eind jaren tachtig en werd van bij het begin door BLOSO als sportfederatie erkend. Zij organiseren voor kinderen, jongeren en volwassenen allerlei sportactiviteiten zoals sportdagen, sportinitiaties, sportkampen, sportvakantie in binnen- en buitenland of er is een aanbod à la carte waarbij activiteiten op maat worden samengesteld.

Groeningelaan 40
8500 Kortrijk
T 056 26 44 20

info@sportievak.be
www.sportievak.be

VVW Recrea vzw

De Vereniging Voor Watersport – Recrea vzw, kortweg VVW, is een door Bloso erkende federatie voor recreatieve watersporten. De federatie herbergt zeven watersportdisciplines: sportduiken, kajak, kleinzeilerij, motorbootvaren, zeezeilen, zeilwagenrijden en waterski.

VVW telt 120 watersportclubs en meer dan 13.000 leden. Op de website staat een uitgebreid overzicht van de clubs, sportkampen en evenementen.

Beatrijslaan 25
B-2050 Antwerpen
T 03 219 69 67

info@vvw.be
www.vvw.be

© Luc Geirnaert VVW

Watersport- en surfclubs

Offshore Surfclub

Zeedijk
8370 Blankenberge
T 0497 37 50 83
info@surfclub.be
www.surfclub.be

VVW Blankenberge

Oude Wenduinsteenweg 4
8370 Blankenberge
T 050 41 75 36
info@vwwblankenberge.be
www.vwwblankenberge.be

Shorebreak

Surfclub Windekind
Parking Groendijk
8670 Oostduinkerke
T 0499 29 29 33
info@shorebreak.be
<http://www.shorebreak.be>

VVW Heist

Zeedijk 197
8301 Knokke-Heist
T 050 51 00 78
info@vwwheist.be
www.vwwheist.be

Surfcity/Animalsurfclub

Zeedijk 50 (ten westen)
Zeebrugge
T 050 54 76 59
info@animalsurfclub.be
www.animalsurfclub.be

VVW Inside, Spuikom,

Schietbaanstraat 100
8400 Oostende
T 059 32 03 32
www.vwwinout.be

Surfclub Windekind

Zuidenwindhelling 1
8670 Oostduinkerke
T 058 23 19 19
info@surfclub-windekind.be
www.surfclub-windekind.be

VVW Outside

Koningin Astridlaan 9
B-8400 Oostende
T 059 23 83 62
www.vwwinout.be

Surfers Paradise

Strand (Appszakstraat)
8301Knokke-Heist
T 050 61 59 60
info@surfersparadise.be
www.surfersparadise.be

VVW Nieuwpoort

Watersportlaan 11
8620 Nieuwpoort
T 058 23 52 32
info@vwwnieuwpoort.be
www.vwwnieuwpoort.be

Sand Yacht Club Oostduinkerke (SYCOD)

Alfred Devoslaan (strandpaviljoen)
8670 Oostduinkerke - Koksijde
T 058 51 36 74
info@sykod.be
www.sykod.org

VVW Westende & Koko Loco

Viconiastraat 14
8600 Diksmuide
T 058 23 14 04
contact@vwwwestende.be
www.vwwwestende.be

Twins Club

Strandpost 1
8450 Bredene
T 059 33 07 97
info@twinsclub.be
www.twinsclub.be

VVW Westhoek

IJzer 55

8620 Nieuwpoort

T 0473 86 55 29

vvw-westhoek@telenet.be

www.vvw-westhoek.be

Windhaan

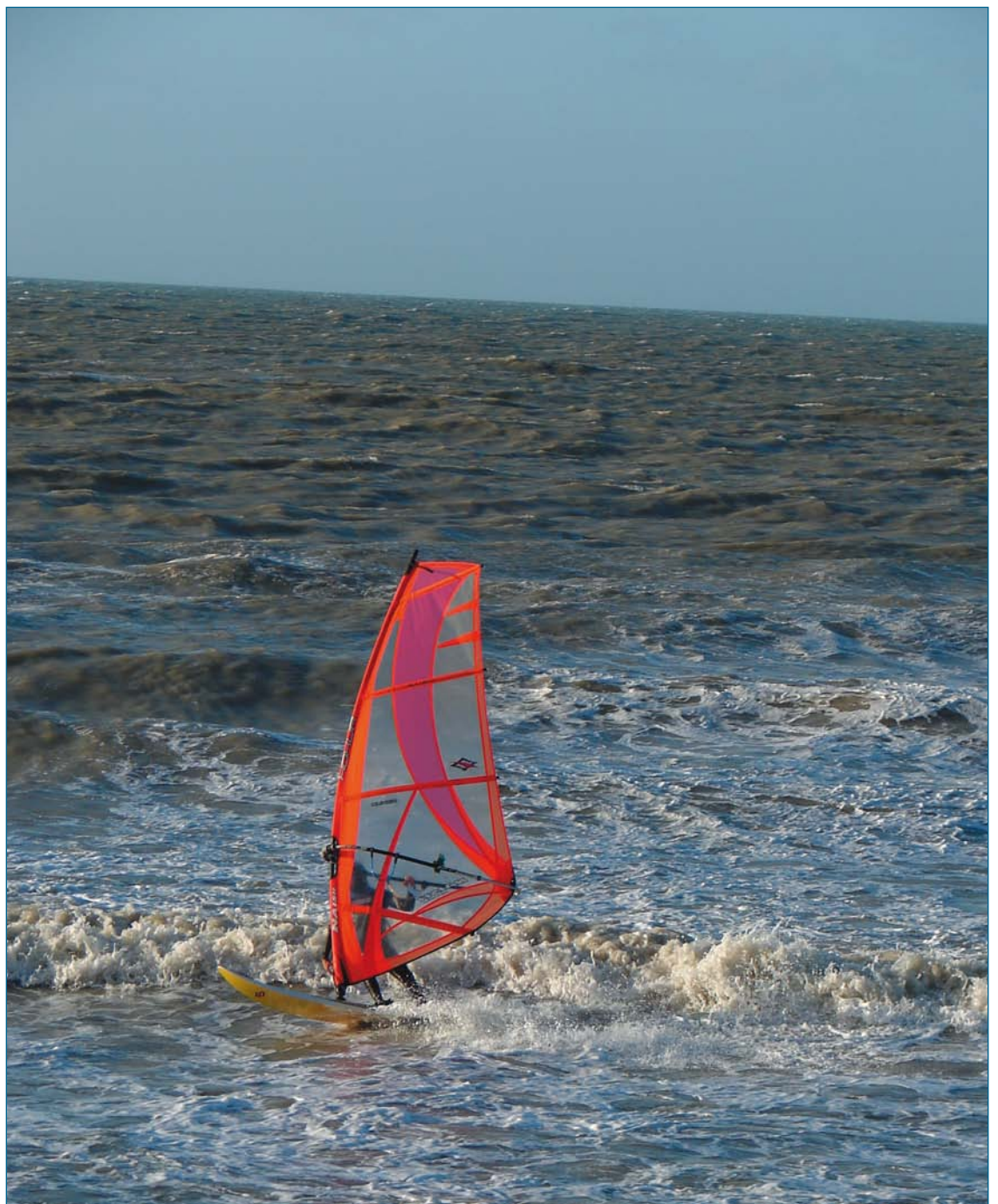
Einde Zeedijk Oost

8420 De Haan

T 0495 53 76 75

info@windhaan.be

www.windhaan.be

Overzicht watersportactiviteiten per club

Watersport- en surfclubs	wind-golf-surfen	kite-surfen	ka-jak	raf-ting	cata-maran	zee-zeilen	strand-zeilen	zeil-wagen rijden	motor-boot-varen	wa-ter-ski
Offshore surfclub	X	X	X							
Shorebreak	X		X	X			X	X		
Surfcity/Animalsurfclub	X	X								
Surfclub Windekind	X	X								
Surfers Paradise Knokke-Heist	X	X								
Sand Yacht Club Oostduinkerke	X	X			X	X		X		
Twins Club	X	X	X	X	X			X		
Windhaan	X	X			X				X	X
VVW Blankenberge						X			X	
VVW Heist	X	X	X	X	X	X	X		X	
VVW Inside-Outside	X		X		X	X		X		
VVW Nieuwpoort						X			X	
VVW Westende & Koko Loco	Xv	X	X	X				X		
VVW Westhoek									X	

Zeescouts

Zeescouts Oostende De Schorre

Spuikom
 Schietbaanstraat Loods (achter Marina-center)
 8400 Oostende
 T 0478 63 29 01
grietvanbillemont@gmail.com
schorre.scoutnet.be

Zeescouts Zeebrugge Stella Maris VVKSM

Stella Maris
 Ploegstraat
 8380 Zeebrugge
 T 0485 73 80 45
christopheslegers@hotmail.com
www.zeescouting.be

Zeilscholen/initiaties

Royal Belgian Sailing Club

Hoofdzetel: Eilanderskaai 7
 9000 Gent
 T 09 227 81 09
info@rbsc.be
www.rbsc.be

Ostend Sailing and Racing Club

Vuurtorenweg 2

8400 Oostende

T 059 32 18 98

info@osrc.be

www.osrc.be

Vlaamse Zeezeilschool

Watersportlaan 11

8620 Nieuwpoort

T 058 23 52 32

zzs@vwwnieuwpoort.be

www.vwwnieuwpoort.be/zeezeilschool

Watersport Oostende-Spuikom (W.O.S.)

Vicognedijk 30

8400 Oostende

T 059 32 15 64

www.zeilschool-oostende-spuikom.com

Zeilexcursies voor scholen

PB 40

8620 Nieuwpoort

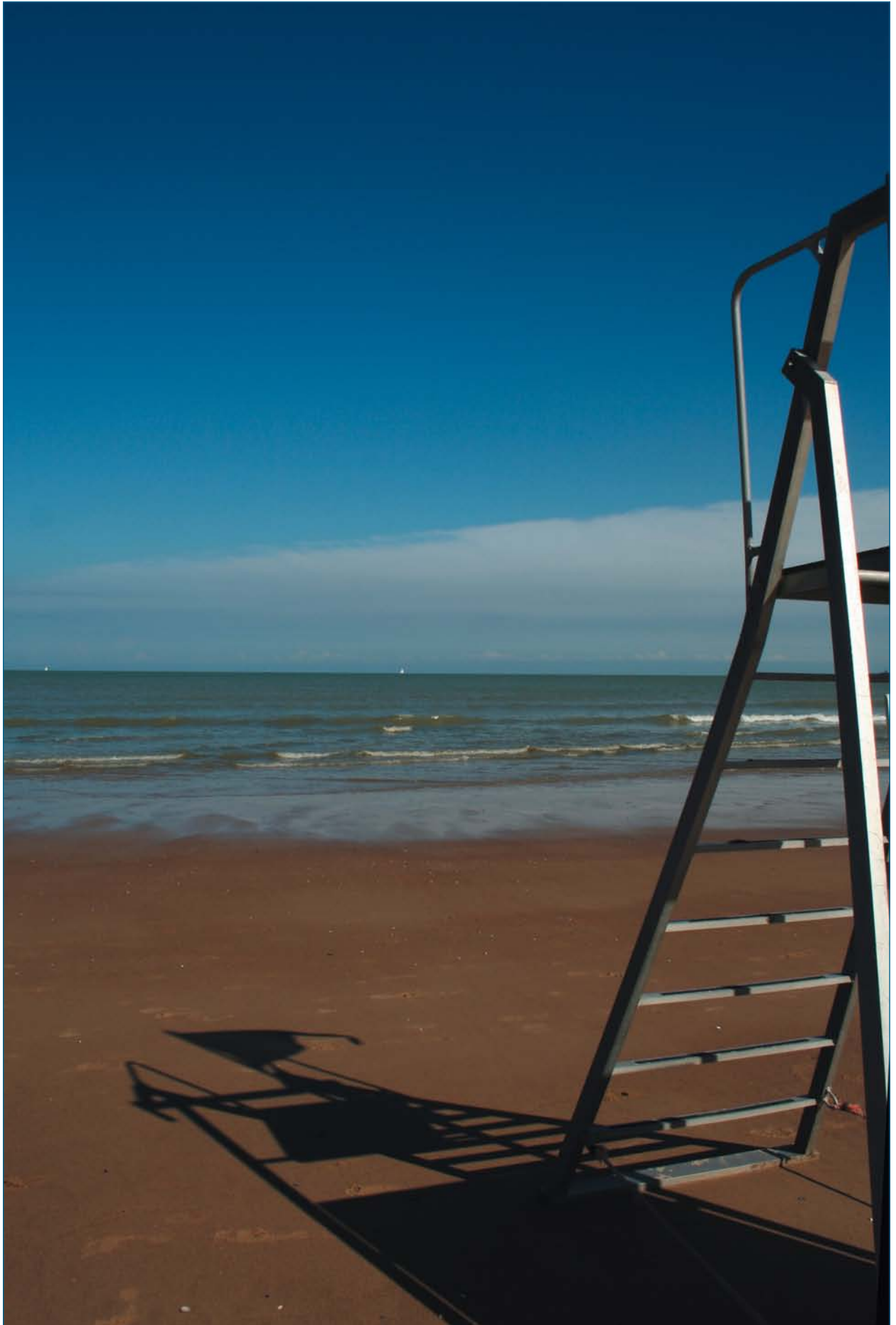
T 0477 35 18 10

T 0474 97 95 25

info@zeilexcursies.be

www.zeilexcursies.be

Verblijfsaccommodatie

Jeugdherbergen

De Peerdevisser

Duinparklaan 41
8670 Oostduinkerke

T 058 51 26 49

T 058 52 28 80

oostduinkerke@vjh.be

www.peerdevisser.be

De Ploate (MEC)

Langestraat 82
8400 Oostende

T 059 80 52 97

F 059 80 92 74

oostende@vjh.be

www.deploate.be

De Wullok

Ruitersstraat 9
8370 Blankenberge

T 050 41 53 07

F 050 42 60 14

blankenberge@vjh.be

www.jeugdherbergen.be

Vakantiecentra

Aan de kust bevinden zich talrijke vakantiecentra die accommodatie voor kinderen, jongeren en groepen verzorgen. Hier volgt slechts een greep uit het aanbod.

J-club vzw

Blauwe Distelweg 2
8660 De Panne
T 058 41 23 41
F 058 42 12 68
j-club@telenet.be
www.j-club.be

Flipper

Sint-Elisabethlaan 46
8660 De Panne
T 058 41 44 40
F 058 41 33 11
info@flipper.be
www.flipper.be

Strandpark De Panne

Nieuwpoortlaan 151
8660 De Panne
T 058 42 02 22
info@strandpark.be
www.strandpark.be

Saint-Antoine / Mehuys-Leterme Sabine

Pylyserlaan 25
8670 Koksijde
T 058 52 03 87
F 058 52 34 73
info@delhuzo.be

Reigersnest / De Rynck Erik

Prins Boudewijnlaan 39
8670 Koksijde/Sint-Idesbald
T 058 51 29 25
F 058 52 27 31
reigersnest@gezinsbond.be

De Zeebries / Schevernels Jenny

Strandjutterslaan 10
8670 Oostduinkerke
T 058 51 13 75
F 058 52 08 12
info@dezeebries.be
www.dezeebries.be

Het Visshuis / Leynen Ludwig

Westhinderstraat 13
8670 Oostduinkerke
T 058 51 14 07
F 058 52 02 74
visshuis@natuurvriendenhuis.be
www.natuurvrienden.be

Vakantiecentrum Ter Helme

Kinderlaan 49-51
8670 Oostduinkerke
T 058 23 45 02
terhelme@terhelme.be
www.terhelme.be

Aalscholver

Franslaan 16
8620 Nieuwpoort
T 058 23 41 53

De Barkentijn vzw / Roussem Jo

Albert I-laan 126
8620 Nieuwpoort
T 058 22 31 40
F 058 23 96 62
info@debarkentijn.be
www.debarkentijn.be

Les Pommiers Isara

Brugse Steenweg 19
8620 Nieuwpoort
T 058 23 41 53

Spermaliehoeve / Vanhoutte Anne-Sophie

Bruggesteen weg 41
8433 Sint-Pieterskapelle
T 051 55 50 19
F 051 55 50 19
info@spermaliehoeve.be

De Zeekameel / Bart en Lieselotte Soete-Cavyn

Lombardsijdelaan 235
8431 Middelkerke
T 058 24 13 19
F 058 24 08 05
indo@dezeekameel.be

Del Huzo / Huijbrechts Sophie

Westendelaan 24
8431 Middelkerke
T 059 30 00 56
F 059 31 28 00
info@delhuzo.be

Zeewind Noordzeepark

Klemskerkestraat 26
8450 Bredene
T 059 33 09 75
info@zeewind.be
www.zeewind.be

De Lombarde camping-vakantiewoningen

Elisabethlaan 4
8434 Middelkerke-Lombardsijde
T 058 23 68 39
info@delombarde.be
www.delombarde.be

Ons Volk / Leroy Lucienne

Golfstraat 47
8450 Bredene
T 059 32 17 86
F 057 33 17 36
info@onsvolk.be

Vakantiecentrum De Kinkhoorn

Luc De Greef
Zeedijk
8400 Mariakerke/Oostende

Zeebries / Vanhonselbrouck

Driftweg 5
8450 Bredene
T 059 27 65 00

Marien Ecologisch Centrum

Arthur Craey
Langestraat 99
8400 Oostende
T 059 43 07 02
F 059 80 52 97

Chat Botté / Dissmann

Driftweg 195
8420 De Haan
T 059 23 32 07

Jeugdverblijfscentrum Duin & Zee

Dhr. & Mevr. Verleye
Fortstraat 128
8400 Oostende
T 059 26 75 30
F 059 26 75 32
jvduinenzeevzw@scarlet.be
www.jeugdverblijfscentrumduinenzee.be

Vakantiecentrum Liberty

Langestraat 55
8370 Blankenberge
T 050 41 42 24
vakcentliberty@scarlet.be
www.liberty-blankenberge.be

Vakantiecentrum Jean-Pierre

Westlaan 54
8400 Oostende
T 059 70 55 30
info@jean-pierrevakantie.be
www.jean-pierrevakantie.be

Horizon vzw / Buyse Tom

Kapelstraat 88
8450 Bredene
T 0477 27 57 85
F 051 30 28 76
info@zeeklassen.be
www.zeeklassen.be

Andere informatie- verstrekkers

INSTELLING

Afdeling Kust
Agentschap voor Maritieme Dienstverleningen Kust (MD&K)
Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)
Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee
en het Schelde-estuarium (BMM)
Belgica Genootschap
Belgische mosselen
Belwind NV
Binnenvaart
C-Power
DAB Vloot
De Kust
De Kusttram
Departement Economie, Wetenschappen en Innovatie (EWI) van de
Vlaamse overheid
Dienst Zeevisserij
Dredging, Environmental & Marine Engineering (DEME)
Eldepasco
Federale OverheidsDienst (FOD) Volksgezondheid, Veiligheid v/d Voedselketen
en Leefmilieu – Marien Milieu
Flanders Queen Mussel
Hanson
Havenautoriteit Antwerpen
Havenautoriteit Gent
Havenautoriteit Oostende
Hogere Zeevaartschool
Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)

URL

www.afdelingkust.be
www.agentschapmdk.be
www.natuurenbos.be

www.mumm.ac.be
www.belgicagenootschap.be
www.belgischemosselen.be
www.belwind.eu
www.binnenvaart.be
www.c-power.be
www.welkombijvloot.be
www.dekust.org
www.dekusttram.be

www.ewi-vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/visserij
www.deme.be
www.aspiravi.be

www.de-noordzee.be
www.flandersqueenmussel.be
www.hanson.be
www.portofantwerp.com
www.havengent.be
www.portofoostende.be
www.hzs.be
www.ilvo.vlaanderen.be/dier/visserij
www.inbo.be

INSTELLING

URL

NMBS	www.nmbs.be
NME West-Vlaanderen	www.west-vlaanderen.be/nme
NME-inventaris Vlaanderen	//nme.milieuinfo.be
Noordzeecentrale	www.noordzeecentrale.be
NV Baggerwerken Decloedt en zoon	www.decloedt.be
Provinciedomeinen West-Vlaanderen	www.west-vlaanderen.be/domeinen
Purus Garnaal	www.purus-garnaal.be
Rederscentrale	www.rederscentrale.be
Scheepvaartbegeleiding	www.scheepvaartbegeleiding.be
Scheepvaartpolitie	www.scheepvaartpolitie.be
Scheldemonitor	www.scheldemonitor.org
Shortsea Shipping	www.shortsea.be
Spuikom	www.vliz.be/spuikom
Strandwerkgroep	www.strandwerkgroep.be
Toerisme Vlaanderen	www.toerismevlaanderen.be
UNESCO-IODE Project Office for IOC	www.iode.org/projectoffice
Vis, zoveel lekkers dat er is	www.visinfo.be
Vismijn Oostende	www.vismijnnoostende.be
Visveiling Nieuwpoort	//home.scarlet.be/visveiling.nieuwpoort
Vlaams centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)	www.vlam.be
Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed (VIOE)	www.vioe.be
Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO)	www.vito.be
Vlaamse Zeehavens	www.vlaamsezeehavens.be
Vlaamse Hydrografie	www.vlaamsehydrografie.be
Waterbouwkundig Laboratorium (WATLAB)	//watlab.lin.vlaanderen.be
Westtoer	www.westtoer.be
Wetenschapsinformatienetwerk	www.wetenschapsinformatienetwerk.be/
Wrakkensite	www.wrakkensite.com
Zeebrugse Visveiling	www.zv.be
Zeegra vzw	www.zeegra.be

COLOFON

Koers naar Zee is een publicatie van de Provincie West-Vlaanderen en het Vlaams Instituut voor de Zee, uitgegeven in opdracht van de deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen.

Deze brochure werd gefinancierd in het kader van het Interreg IV project Zee en Polder / Mer et Polder. Een samenwerking tussen de provincie West-Vlaanderen en CPIE Flandre Maritime uit Zuydcoote (F) op vlak van Natuur- en Milieu-educatie (NME). Sensibilisatie over de natuurlijke rijkdommen van de kust en het ontdekken van de veelzijdigheid van de grensoverschrijdende Vlaamse kustpolders staan hierbij centraal. Interreg doet grenzen vervagen.

Deze uitgave kwam tot stand met steun van de Vlaamse overheid binnen het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie.

Realisatie:

Provinciedienst Natuur- en Milieu-educatie - steunpunt Kust (NME Kust)
Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)

Samenstelling en redactie:

Evy Copejans (VLIZ)
Leo Declercq (Provincie West-Vlaanderen - Steunpunt NME Kust)
Claude Willaert (Provincie West-Vlaanderen - Steunpunt NME Kust)
Bart Bollengier (CPIE Flandre Maritime)

Taaladvies:

Ria Verweirder (Provincie West-Vlaanderen)

Verantwoordelijke uitgever:

Peter Norro
Provincie West-Vlaanderen
Koning Leopold III-laan 41, 8200 Sint-Andries

Foto's:

Hans De Blauwe, Misjel Decler, VLIZ, Claude Willaert, Dirk Van Hove (gemeente Koksijde)

Kaart:

Nathalie De Hauwere (VLIZ)

Grafische vormgeving en druk:

Provincie West-Vlaanderen – Grafische Dienst

Druk en oplage:

'Koers naar zee' wordt één keer per jaar aan alle scholen in West- en Oost-Vlaanderen verspreid op een oplage van 2.000 exemplaren. Je kunt gratis één of meerdere exemplaren krijgen bij de redactie:

Evy Copejans – T 059 34 21 30 – evy.copejans@vliz.be
Leo Declercq – T 050 40 33 11 – leo.declercq@west-vlaanderen.be
Claude Willaert – T 059 31 01 64 – claudewillaert@west-vlaanderen.be
Bart Bollengier – T 00 33 3 28 26 86 76 – b.bollengier@nordnet.fr

Overname van gegevens uit de brochure is toegestaan, met bronvermelding.

Het aanbod in de gids is onvolledig en onderhevig aan voortdurende verandering. Iedere fout of iedere suggestie tot aanvulling mag je sturen naar de redactie.

Met bijzondere dank aan allen die een bijdrage hebben geleverd bij de totstandkoming van deze gids!

